

AUSTRALIJOJOS LIETUVIS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORNIGHTLY

Aštuntieji metai Kaina/Price 1/9 Adelaide 1955 m. balandžio/April 18 d.

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Nr. 8(171)

AZIJOS — AFRIKOS TAUTŲ KONFERENCIJA INDONEZIOJE

Balandžio 18 dieną Bandoeng mieste, Indonezijoje, prasideda Afrikos ir Azijos tautų politinė — ūkinė konferencija. Dalyvauja: Japonija, kom. Kinija, Šiaurės Korėja, Mongolija, Sovietų Rusija, Burma, Pakistanas, Indija, Sirija, Lebanonas, Egiptas, Ceilonas, Jordanas, Laos, Šiaurės Vietnamas ir kt. Iš viso 30 tautų su apie 1.400.000.000 gyventojų.

Išskyrus Sovietų Rusiją, niekas iš baltosios rasės tautų konferencijoje nedalyvauja. Iš tautų sąstato galima spręsti, kad komunizmas stengsis šioje konferencijoje laimėti kiek galima daugiau. Be to, spalvotosios rasės, siekdamos suvienyti savo jėgas, neabejotinai sudaro didelį pavojų baltajai rasei.

RUSAI SIŪLO KONFERENCIJĄ DĖL AUSTRIJOS SUTARTIES

Sovietų Rusijos vyriausybė išsiuntinėjo notas suinteresuotoms Vakarų valstybėms, kuriose pranešama, kad ji, Rusija, yra pasirodusi svarstyti taikos sutarties su Austrija sudarymo klausimą. Tuo reikalu į Maskvą buvo iškviestas Austrijos ministeris pirmininkas.

Anksčiau Sovietų Rusija sutarties su Austrija klausimą rišdavo su Vokietijos suvienijimo klausimu, dabar gi jau siūlo svarstyti atskirai.

Vakarų sostinėse tuo tarpu laikomasi rezervuotai, nes rusai savo pasiūlymą riša su įvairiomis sąlygomis. Abejojama, ar Rusija tikrai nori pasirašyti su Austrija taikos sutartį ir atitraukti savo kariuomenę.

Staigios mirties pašauktam Lietuvos kariuomenės kūrėjui - savanoriui, Vyties Kryžiaus Kavalleriui, karo invalidui

a. a. Lionginui Gurtajui

Išėiti iš gyvųjų tarpo, jo sūnui Algiiui ir Lietuvoj likusiai žmonai - Motinai gilia užuojautą atiduoda

LIETUVIŲ TEATRO-STUDIJOS artistai, dailininkas ir režisierius

Mielam Collegai ALGIUI GUCIUI, netikėtai mirus jo mylimam tėveliui

a. a. Lionginui Gurtajui nuoširdžią užuojautą reiškia

L. Karmazinas

Padėka

Didž. Gerb. Kun. Dr. P. Jatuliui, ALB Adelaidės Apylinkės Valdybai, Adelaidės Moterų Sekcijai, Sporto Klubui "Vyčiai", Adelaidės Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupėi, "Australijos Lietuvio" Redakcijai, atsisveikinimo žodžius prie karsto tarusiems p.p. V. Dumčiui, J. Lapšiui, J. Jaunučiui ir J. Kalvaičiui ir visiems tautiečiams, skaitlingai dalyvavusiems mano mylimo vyro a. a. VINCO ČEPLIAUSKO laidotuviuose ir mane užjautusiems sunkią valandą, reiškiau nuoširdžią padėką. Aldona Čeplauskienė-Vanagaitė

Imigracija į Kanadą ir Ameriką

Visus reikalingus oficialius dokumentus (vizas, afidevitus, darbo-buto garantijas, etc.) parūpina Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Britų Kolumbijos Apylinkės Valdybos Pirmininkas, diplomuotas teisininkas

JONAS J. JUŠKAITIS, LL. B. Įstaigos adresas:

Suite 5, Tunstall Building, 709, Dunsmuir Street, Vancouver 1, B. C., CANADA

(Informacijos suteikiamos padengus visas susirašinėjimo išlaidas).

Pasitraukė W. Churchill

Sulaukęs 80 metų Anglijos min. pirm. Sir. W. Churchill pasitraukė į pensiją. Ministeriu pirmininku jis buvo abiejų pasaulinių karų metu, o iš viso viešojo tarnyboje jis išbuvo per 50 metų. Anglijai jis daug pasitarnavo.

Jo vieton min. pirmininku karalienė paskyrė ligšiolinį užs. reikalų ministrą Sir A. Eden. Jis dalinai pertvarkė visą ministerių kabinetą. Užsienio reikalų ministeriu paskirtas Mr. Macmillan, kuris žinomas kaip didelis komunizmo priešas. Be abejonės, Anglijos politika dėl šių pasikeitimų liks ta pati.

DAUG NELAIMIŲ ŠVENČIŲ METU

Velykų švenčių metu visoje Australijoje įvyko daug nelaimių, kurių metu užmušta 61 žmogus ir sužeista 300. Daugiausia nelaimių atsitiko ant kelių. Be to, nukrito du lėktuvai. Vienas jų, kariškas bombonešis, kuris gabeno iš Townsville (Q-Id) į Brisbane naujagimį vaiką būtinai operacijai, atsimušė į kalną ir visiškai sudužo. Žuvo keturi igulos nariai, gailestingoji sesuo, kuri savanoriškai lydėjo ir naujagimis. Kitas lėktuvas nukrito NSW teritorijoje. Žuvo du suaugę ir trys mokyklinio amžiaus vaikai.

Rusai nutraukė "draugiškumo" sutartis

Dar prieš Paryžiaus sutarčių ratifikavimą Sov. Rusija keliais atvejais pranešė, kad jeigu sutartis bus ratifikuotos tai ji nutrauksiant draugiškumo sutartis su Prancūzija ir Anglija. Sutartys buvo ratifikuotos, todėl Sov. Rusijai neliko nieko kita, kaip sutartis nutraukti, nes jos vistiek neturi jokios reikšmės. Dėl to, žinoma, niekas nepakitės.

RADARO TINKLAS PRIE JAV KRANTŲ

JAV-bių vyriausybė nutarė įrengti apie 150 mylių atstume nuo Amerikos krantų Atlanto vandenyne visą tinklą radaro stočių, iš kurių bus stebima, kad koks nors bolševikų lėktuvas nepalįstų į Ameriką su atominė bomba. Stotčių tinklas tęsis apie 1500 mylių pagal Amerikos krantą.

Stoties pastatas bus iškilęs virš vandens 87 pėdas. Jo pagrindu bus 6.000 tonų plieninė platforma, kuris stovės ant trijų plieninių cilindro pavidalo stulpų, pripildytų cemento ir nuleistų į vandenį.

Kiekvienoje stotyje bus apie 50-70 vyrų.

VALYMAI RAUDONOJE KINIJOJE

Kaip ir Sovietų Rusijoje, taip ir raudonoje Kinijoje prasidėjo partijos "valymas". Komunistų partijos lyderis Mandžūrijoje Kao Kang nusizudė, o kitas senas partijos lyderis, Rytų Kinijos karinės apygardos politinis komisaras, Jao Šusi pašalintas iš partijos. Jo likimas taip pat aiškus.

Abu jie kaltinami "nukrypę" nuo partijos linijos.

Vėl blokuojamas BERLYNAS

Rytų Vokietijos vyriausybė nutarė uždėti labai didelius mokesčius už pravažiavimą iš Vakarų Vokietijos į Vakarų Berlyno zoną. Vakarų Vokietijos valdžios atstovas pareiškė, kad mokesčiai yra tiesiog fantastiški ir kad tai reiškia "šaltąją Vakarų Berlyno blokadą". Ypatingai bus pakenkta Vakarų Berlyno ekonomikai, kuri priklauso nuo tiekimo iš Vakarų Vokietijos.

PASIKORĖ RUSŲ DIPLOMATAS

Sovietų Rusijos diplomatas Boris Grankov rastas pasikoręs viename Vienos viešbutyje, Austrijoje. Jis buvo Sovietų diplomatinės misijos Maracai-bo, Venecueloje narys ir buvo atšauktas į Rusiją. Vieton važiuoti į tėvynę jis nutarė geriau pasikarti. Kitas rusas, taip pat diplomatas, kuris surado pasikorusį savo tautietį, išnyko be pėdsakų.

REIKALAUJA VEIKTI PRIEŠ SOV. RUSIJĄ PAVERTGŲJŲ KRAŠTŲ IŠLAISVINIMUI

Š. m. kovo 22 d. 6 buvusiojo Kersteno komiteto nariai su JAV kongreso nariu Ray Maddenu priešakyje, būtent — Machrowicz, Feighan, Dodd, Bentley ir Hilings, įteikė JAV atstovų rūmams rezoliuciją, kuria reikalaujama, kad Valstybės Departamentas panaudotų visus kongresinio Komiteto Komunistinei Agressijai Tirti Iudinių parodymus ir visą surinktąją dokumentaciją reikalingai akcijai Jungtinėse Tautose prieš Sov. Sąjungą praversti. Minimoji rezoliucija pavertgųjų tautų reikalui laikoma nepaprastai svarbia. Pavertgųjų tautų spauda nurodo, kad ypač dabar, su visu šurpumu atskleidus Jaltoje padarytą klaidą, yra laikas veikti ir atitaisyti ankstesniuosis netikslumus siekiant pavertgųjų išlaisvinimo, nes, kaip rezoliucijoje nurodoma, karinė bei politinė Lietuvos ir kitų pavertgųjų kraštų okupacija sudaro svarbią dabartinės pasaulinės įtampos priežastį ir yra pavojingiausia grėsmė pasaulio taikai. Bendrosios rezoliucijos autoriai teigia, kad Kremlius dabar vartoja tuos pačius metodus Kinijoje, Art. Rytuose, Pietų ir Centro Amerikoje bei Šiaurės Afrikoje, kokius yra pavartojęs Pabaltijo kraštams, Lenkijai, Vengrijai ir kitiems pavertti ir pačiai rusų tautai užvaldyti. ALT vykd. komitetas imasi reikalingų žygių, kad minimoji rezoliucija gautų eiga ir pagaliau būtų JAV atstovų rūmų priimta.

3.500 AUSTRALIJOJOS KARIUOMENĖS Į MALAJUS

Šiais metais Australija numato pasiųsti į Malajus apie 3.500 kariuomenės, kuri padės ten esančiai britų kariuomenei kovoti su sukilėliais. Iš šio skaičiaus 1000 tenka žemyno kariuomenei, 1000 laivynui — du karo laivai stovės Malajų uostuose visą laiką ir vienas nenuolatos. ir 1.500 aviacijai.

Kariuomenė tam tikslui ruošama džiunglėse, Queenslande.

Reikia pažymėti, kad karas prieš partizanus Malajuose nėra labai populiarus, nes ten kovojama ne su komunizmu, bet su Malajų partizanis, kurie kovoja už savo tėvynės išlaisvinimą iš Britų priespaudos. Britai nepaprastai išnaudoja vietos gyventojus. Malajai turtingi kaučuku ir cinku.

SUDUŽO LĒKTUVAS, VEŽĖS RAUDONĄJĄ DELEGACIJĄ

Indijos keleivinis lėktuvas, kuriuo skrido į Afrikos — Azijos tautų konferenciją raudonosios Kinijos delegacija, dėl nežinomų priežasčių nukrito į jūrą. Visi skridusieji 20 žmonių žuvo.

* Archeologai iškasė karaliaus Herodo rūmų griuvėsius ant Mirties jūros kranto, Izraelyje. Karalius Herodas valdė žydus tuo metu, kai gimė Kristus. Rūmai rasti buvusios žydų tvirtovės Massada vietoje.

P-lę Lorraine ir Algį Petrušką,

sukūrusius šeimos židinį, sveikina ir daug laimės linki

Futbolo Klubas VYTIS

Trumpai

* Meksikoje nuėjus traukiniui nubėgų užmušta 9 žmonės ir sužeista 18.

* Australijos vyriausybė nutarė panaikinti suvaržymą dėl išdavimo užsienio pasų asmenims, kurie nori išvykti įvairiais reikalais į kitus kraštus. Suvaržymas buvo įvestas po to, kai Petrovas išdavė rusų šnipinėjimo tinklą Australijoje. Pasai neduodami įtariamiesiems komunistų agentams.

* Austras Karl Leber pareiškė, kad jis išradęs amžinai besisukančią mašiną Perpetuum mobile ir ta proga išgavo nemažą pinigų. Po to paaiškėjo, kad tai yra blefas ir jis atsidūrė teisme už apgavystę. Teismo salėje paleista "amžina" mašina tesisuko vos kelias minutes ir sustojo. "Išradėjas" gavo 7 metus sunkiųjų darbų kalėjimo.

* Balandžio 4 dieną Melbourne, Altona priemiestyje, atidaryta didžiulė rafinerija, kuri išvalo apie 1 milijoną galionų naftos per dieną. Rafinerija kainavo apie 20 mil. svarų.

* Stiprus žemės drebėjimas Pietų Filipinuose padarė labai didelius materialinius nuostolius. Be to, užmušta 342 žmonės. Žemės drebėjimai vėl pasikartojo.

* Vakarų Vokietijos delegacija atvyko į Australiją tartis dėl naujos prekybos sutarties sudarymo.

* JAV-bėse vėl išsprogdinta nedidelio kalibro atominė bomba. Ji sprogo ant 300 pėdų aukščio bokšto.

* Tūkstančiai visokių vežimų važavo per vieną tiltą Italijoje ir tik po dešimties metų apsižiūrėta, kad po tiltu gulė minos, padėtos vokiečių dar karometu.

* Švedijoje viena moteris atšventė savo 108-tąjį gimtadienį. Gėlių įteikė ir jos 80-ties metų dukterė.

* New Yorke bus statomas 38 aukštų dangoraižis, kurio sienos bus vien tik iš stiklo. Pastatas kainuos apie 20 mil. dolerių.

* Švedijoje nuteistas septyniems metams sunkiųjų darbų kalėjimo buvęs artilerijos kapitonas už šnipinėjimą Sov. Rusijos naudai. Teisme jis pareiškė, kad buvo tiesiog užkerėtas, kai čekų atache padėjo ant jo stalo už šnipinėjimą 4000 kronų (apie 276 svarus).

* Anglijos parlamentas priėmė įstatymą, kuriuo uždraudžiama spausdinti ir platinti sadistiškus ir nemoralius komikus. Jau įnešus įstatymą į parlamentą jį spausdinimas sustojo.

* JAV-bių kareivis Verdine, kuris neseniai buvo paleistas iš rusų kalėjimo ir vergų stovyklos, kariuomenės teismo buvo nubaustas netekimu algos po 66 dol. už 6 mėnesius, nes buvo "atostogose" be leidimo. Verdine pareiškė, kad jis laike pasivaikščiojimo buvo sugautas Rytų Vokietijos policijos ir perduotas rusams.

* JAV-bių Geografų Sąjunga paskelbė, kad susekta nauja kometa, kuri tačiau yra tokia maža, jog paprasta kimi nematoma.

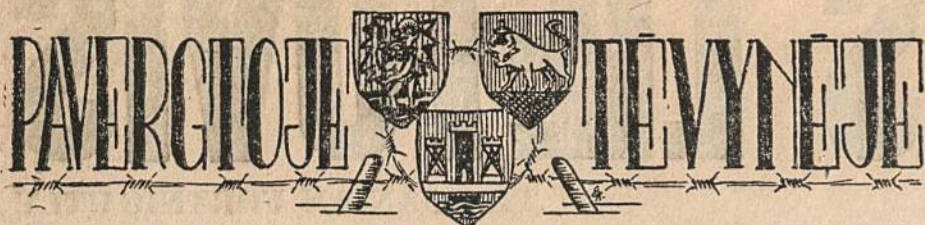
* Vakarų stebėtojai mano, kad Sovietų Rusija prilaiko raud. Kiniją nuo puolimo pakraščio salų Quemoy ir Matsu, nes bijomasi, kad iš to nekiltų visuotinis karas.

* Karališkoji Komisija, kuri tyrinėjo šnipinėjimo reikalus Australijoje, visus klausinėjimus baigė. Kokios iš to bus išvados — nežinia.

* Visoje raud. Kinijoje per 400 milijonų žmonių "pasirašė" po pareiškimu, kuriuo reikalaujama uždrausti atominų ginklų vartojimą.

* Žiniomis iš Maskvos, apie 19.000 kariuomenės iš Šiaurės Korėjos perkelti į Kiniją.

* Mr. Dulles pareiškė, kad komunistų "taikos" propaganda bet kuria kaina yra ne kas kita, kaip priedanga jų planams įvykdyti. Jie, komunistai, puikiai žino, kad jeigu visos tautos nusiginkluos ir pradės gyventi taikoje, tai bus geriausia proga užvaldyti visą pasaulį.

ŠIANDIENINIS GYVENIMAS KAUNE

Zmonių higiena

Mieste dabar daug daugiau gyven-tojų, kaip prieš karą. Butų stoka labai didelė. Žmonės gyvena susispaudę, dažniausiai — visa šeima vienam kambary. Tuose butuose, kuriuose seniau viena šeima gyveno trijuose ar keturiuose kambariuose, dabar gyvena trys ar keturios šeimos.

Praustis sąlygos labai prastos. Iki paskutiniojo laiko nebuvo prekyboje ne tik "tynių", bet ir didesnių dubenių. Pirtų mieste dabar yra mažiau, kaip prieš karą. Nemuno gatvėje pirtis uždaryta. Jos patalpas užėmė mielių fabrikas. Viliampolės pirtis neseniai sudėgė. Kaune į pirtį patekti labai sunku. Reikia iš anksto pasirūpinti — užsinoti ne tik dieną, bet ir valandą.

Žmonių išvaizda.

Daugiausia skurdi. Drabužiai aptriušę ir nešvarūs, ypač darbininkų, nes darbovietėse jie neturi sąlygų po darbo nusiplauti nei kitus drabužius pasikeisti. Tik sėkmadieniais kiek padailėja žmonių išvaizda, kai drabužiai pakeičiami ar apvalomi.

Girtuokliavimas

brangus, bet sąlygos girtuokliauti nepaprastai palankios. Visur pilna kioskų su svaiginamaisiais gėrimais, barų, valgyklų, bufetų su degtine. Degtinė, palyginti su uždurbiais, labai brangi. Perkama ji daugiausia stikliniais, po 100 gramų. "Šimtagraminė dozė", apie pusę stiklinės, kaštuoja 4 rb. 30 kap. Psichologiškai sudaromos tokios sąlygos, kad žmonės daugiau girtuokliautų. Girtuokliavimas skatinamas net per komunistines šventes ir per "rinkimus". Per šventes dar padaugėja svaigalus pardavinėjančių vietų, vadinamųjų "prekybos taškų". Girtuokliavimą daug žmonių, bet labiausiai — rusai. Jie ieško "smagumo", nes jis būna jiems stipresnis ir pigesnis. "Samagoną" daug kas varo. Jam varyti naudoja ne grynus produktus, bet viską, kad tik daugiau galima būtų svaiginamojo skysčio išsunkti. Į mišinį dažnai įdeda net "saušojo spirito", naudojamo šildymo reikalams.

Rusai lietuvina pavardes.

Ar yra koks partijos patvarkymas rusams, kad jie lietuvintų pavardes, klausinėjamieji sakėsi tikrai nežiną. Tačiau esą žinomi keli atsitikimai, kai rusai sulietuvino savo pavardes. M. Bakanas teigė pažinojęs asmeniškai rusą, kuris vadinosi Valančius. Bet šis rusas Lietuvoje atsirado tik po karo. Anksčiau jis Kaune negyveno. Jis nemoka nei žodžio lietuviškai. Kiti sakėsi girdėję iš draugų apie pavardžių lietuvinimą "viešam reikalui". Pvz. dažnas laikraščio bendradarbis, naudodamas ruso pavardę laikraštiniam pranešimui, visuomet stengiasi ją aplietuvinti — jei ne visą, tai bent galūnę. Ta proga pridurtinas būdingas šiam reikalui papildymas. Žinia gauta anksčiau iš vieno asmens, Kaune gyvenusio prieš porą metų. Jis pareiškė, kad daugumas respublikinių laikraščių korespondentų yra nelietuviai, bet daugiausia rusai. Atvykę į įstaigą ar įmonę kalba tik rusiškai. Korespondentų atsilankymas darbovietėje yra laikomas blogu ženklu. Dažniausiai po atsilankymo prasideda rekvizicijos dėl plano neišpildymo arba kitais sumetimais kas nors būna puolamas ir kaltinamas. Korespondentai į darbovietę atvyksta partijos komiteto nurodymu, bet ne savo nuožiūra. Jau prieš atvykimą jie turi nurodymus, ką ir ko klausiti.

Naujosios statybos.

Jų Kaune nedaug. Jos statomos be jokio stiliaus, tai, sakytum, rusiško tipo kareivinės: maži siauri langeliai murziname pastate, kaip kalėjimai. Tokio tipo statomos ir mokyklos. Didesnių namų Kaune pastatyta visai nedaug. Priemiesčiuose žmonės stotasi patys mažus namelius. Labai brangiai kaštuoja, ir didelis vargas juos pasistatyti. Tokių namelių gana daug Aleksote, pakelėje į Fredą ir prie Veiverių plento. Buvusi šaulių aikštelė visa tais nameliais apstatyta. Nameliai pastatyti primityviose sąlygose, tik retas kuris turi elektą.

Butų nuoma.

Valdiniuose namuose 1 rb. už kvadratinį metrą, o miesto centre — 1 rub. 70 kap. Privatiniuose namuose — pagal susitarimą, bendrai paėmus, brangi nuoma dėl to, kad butų nepaprastai trūksta. Naujosios statybos namų yra Aleksote. Garliavos paplentėje, Viliampolėje — nedaug. Žaliajam kalne — Tvirtovės alėja visa nustatyta mažais nameliais. Naujieji namai beveik visi mediniai, dengti skiedrom. Skiedras parduoda ūkininkai. Parduoda jas kūbais, 120 rb.

Įrankiai.

Paskutiniais metais krautuvėse atsirado ir įrankių: pjūklų, replių, kirvių ir kitų. Tačiau visi įrankiai labai blogos kokybės. Kirviai špižiniai, vartojamieji asmenys trupa, o kalant vinį, plaktukas suskyla.

Spauda

visa komunistinė. Ją platina Sojuzpečat, maskvinė įstaiga. Darbovietėse spaudą platina įvairūs partorgai, kom-sorgai bei jų paskirti asmenys. Darbovietėse ji platinama priverstinai. Užrašomas laikraštis už kurį paskiau išlaikoma iš atlyginimo. Spauda, palyginti, yra labai brangi. Žmonės išsiskinija, nes ji jiems visai nenaudinga.

Laiškai.

Žmonės stengiasi mažiau laiškų rašyti, nes žino, kad laiškus rusai cenzūruoja. Be to, laiškai labai ilgai eina. Gerai, jei iš Štalių išsiųstas laiškas per tris dienas ateina. Į Sibirą išstremtiems laišku mažą terašoma, nes tai priklauso nuo tremtinio apsaugojimo, t.y. kiek jam leidžiama laiškų tam tikru laikotarpiu parašyti ir kiek gauti. Be to, tokie laiškai dažniausiai reiškia ne ką kitą, kaip trafaretinį laiškas pasikeitima.

Iš užsienio laiško gavimas yra labai blogas ženklas gavėjui. Jis jam reiškia, jog jis jau yra įtrauktas į tremtinųjų į Sibirą sąrašus. Užsienio laiško, kaip kokios nelaimės, žmonės bijo.

Ne vienas iš užsienio gautą laišką žiūri kaip į kokį kerštą. Niekas tokiu laišku nesidžiaugia, dažnas perpykęs grasina, kad už tokį meškos patarnavimą siuntėjui verta panašiai atsilyginti.

Pasakotojas įspėjo laisvam pasaulyje gyvenančius laišku rašytojus, kad jie savo laiškais nedidintų kančių savo tautiečiams. Jis mano, kad nedėkingesnio darbo negalima okupuotoje Lietuvoje gyvenančiam tautiečiui padaryti, kaip iš užsienio parašyti jam laišką.

Pasai —

tamsiai žalsvos spalvos, knygutės pavidalo, rusų ir lietuvių kalba, su savininko fotografija. Naujo paso gavimas yra susietas su ilga procedūra. Kišenvagių pavogtus pasus nuovados verčia pridengti kita dingimo forma, — dažniausiai — pametimu. Už paso pametimą savininką baudžia nuo 50 iki 100 ir daugiau rublių. Pasų vogimo faktai slepiami dėl to, kad daugumas kišenvagių yra rusai.

Kauno pašte

dar daug yra tarnautojų lietuvių, bet viršininkai — rusai. Daugumas Kauno laiškininkų — dar lietuviai.

SOVIETINĖ KRONIKA

* J. Paleckis smarkiai išplūdo Eisenhowerį ir "Lietuvos reaktionierius" per TSRS Aukšč. Tarybos antrąją sesiją Maskvoje. Dabar okup. Lietuvoje toliau plūstamas Adenaueris ir kt. "Vakarų imperialistai", kuriems prikišamas naujo karo ruošimas. Kai kas reikalauja Adenauerį net pakarti.

Ar jau turite Broniaus Daubaro apysaką — romaną

MĒLYNA SUKNELE

Tai nepaprastai įdomi apysaka iš rusų šnipų veiklos Anglijos lietuvių tarpe. 154 psl. Kaina su persiuntimu 8/6. Gaudama AL Leidykloje, 35 Cator St., Hindmarsh, S.A.

Zvelgiant ateitin

Plačiai nuskambėjo Lietuvos Nepriklausomybės 37 metų sukakties minėjimai po visą pasaulį, kur tik gyvena mūsų tautiečiai. Tai buvo ne tik apeliacija į pasaulio sąžinę, supažindinimas su Lietuvos byla ir pavergtųjų likimu okupuotoje tėvynėje arba Sibiro išstremime, bet ir drauge iš naujo įsipareigojimas kovoti dėl laisvės toliau iki galutinės pergalės. Ir Vasario 16-sios minėjimai sudaro dalį kovos dėl laisvės, kaip visai teisingai pastebėjo tai progai skirtame savo vedamajame įtakingasis JAV dienr. "N.Y. Times". Lietuviai savo bylai ginti suranda vis daugiau draugų ir tarp svetimųjų, o ypač galingiausioje pasaulio valstybėje, JAV-bėse. Mūsų reikalas, mūsų siekimai ir pastangos vis daugiau svetimųjų įvertinamos.

Minėjimai šiomet vyko šūkiu: ne tik rūpinkimės tėvynės likimu, jos bylos gynimu ir garsinimu, jos laisve, bet taip pat ruošime laisvės kovotojų ateičiai, neleiskime netausti jaunajai ir pačiai jauniausiai kartai. Kad ir nusiskysta vienu kitu dalyku, emigrantiniu smulkėjimu tremtyje, skaldymusi, kai kur tremtyje pasireiškiančiu gal ir neišvengiamu apsnūdumu etc., tačiau iš tikro Tėvynės likimas rūpi visiems mūsų tautiečiams be pažiūrų ir įsitikinimų skirtumo, krašto atvadavimo reikalas stovi aukščiau visų kitų reikalų ir apsprendžia visą lietuvių veiklą. Kad būtų galima šiame veiklos bare pasiekti geresnių vaisių, buvo viešai mesta psiūlymų, jog rasi, reiktų visą veiklą daugiau konkretizuoti, Vasario 16-tosios aktą pratęsti su nauju užsidegimu, kovoti dėl Lietuvos likimo naujais konkrečiais veiksmais.

Čia ypač įsidėmėtini prof. J. Kaminsko, pasižymėjusio senosios kartos veterano, per Nepriklausomybės šventės minėjimą New Yorke pasakytieji žodžiai. Prof. J. Kaminskas pažymėjo, jog pavergtoji Lietuva įpareigoja mūsų tautiečius visomis jėgomis stengtis, kad Lietuva būtų išlaisvinta. Kiek tos pastangos bus sėkmingos, priklausys ir nuo pačių lietuvių. Vasario 16-sios aktas savo tautos valios pareiškimas, kad ji ryžtasi gyventi laisva. Kad tikrai laimėtume, turime ką tik galėdami daryti, jog pasaulio įvykiuose Lietuva nebūtų užmiršta, kai, Vakarų padedamos, iš bolševikinio pavergimo laisvos kelsis kitos tautos. Toji laisvė turi būti patikrinta ir Lietuvai. Šiuo metu tai yra mūsų svarbiausias uždavinys. Prof. J. Kaminsko pareiškimu, jis kiekvienam iš mūsų stato kategorišką reikalavimą — kad nepaskęstume savo kasdienybėje, kad rūpinimasis Lietuvos ateitimi būtų mumyse nuolatos gyvas ir veiksmingas, kad širdimi neužmirštume, kas dabar dedasi Lietuvoje. Nurodęs, kad taip mus įpareigoja Vasario 16-sios aktas, prof. J. Kaminskas pabrėžė: "Vieningoms pastangoms reikalinga ir vieninga vadovybė. Mes mokėjome ją sudaryti

SVETIMOMIS KALBOMIS APIE MUS

Komunistinėms problemoms studijuoti leidžiamos vokiečių k. "Ost — Probleme" š.m. kovo 11 d. Nr. 10 beveik visą paskyrė ūkio padėčiai Pabaltijo kraštuose pavaizduoti. Daugiausia pasiremta 1954 m. spalio — lapkričio mėn. "News from behind the Iron Curtain" leidiniu. Leidinių skyriuje plačiau aptartas Kersteno Komiteto paruoštas trečiasis pranešimas. Redakcija savo žodyje pastebi, kad trijų Pabaltijo valtybių aukšto gyvenimo standarto suliginimas su žemu Sov. Sąjungoje sudaro tikrai vieną aspektą tos bendros niveliacijos, kuri prasidėjo visose srityse jėga inkorporavus Lietuvą, Latviją ir Estiją į Sov. Sąjungą. Sovietiniai "kolonizatoriai" taip tuos kraštus nušėimininkavo, jog padėtis pasidarė tiesiog šaukianti dangaus keršto. Vietoj deportuotųjų į Sibirą ir kitur pabaltiečių visuose trijuose kraštuose buvo įkurdinta apie milijoną rusų, kurie ten įvedė tokią koloninę išnaudojimo sistemą, kokios ligi tol Europa dar visai nežinojo.

* Tarptautinis Valstiečių Internacionalas išleido apie 4 kongresą anglų k. leidinį, kuriame apie Lietuvą ir jos valstiečių gyvenimą plačiai rašo A. Devenienė. Gražų aprašymą apie Memmingene vykusį Nepriklausomy-

žiaurios Hitlerio okupacijos metais ir išlaikyti iki šiai dienai. Ta vadovybė yra Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas. Išlaikyti vieningą vadovybę ir toliau, kai dabartinė tarptautinė padėtis gali dar trukti metais, kai ir VLIKo uždaviniai vis sunkėja, šiandien mums labiau būtina, kaip kada nors praityje. VLIKas, daug iki šiol nuveikęs, nėra be ydų. Tiek sąlygos, kuriose VLIKas dabar dirba, tiek jo pajėgumas neleidžia jam pilnai atlikti skirtąjį uždavinį. Tačiau VLIKas reikia visokeriopai remti. VLIKas reikia sustiprinti ir patikrinti jam sąlygas, kuriose jis galėtų sėkmingiausiai veikti; ir tai yra visų mūsų pareiga, kad ir kokiai srovei ar organizacijai bepriklaušytume.

Deja, taip nėra. VLIKas jau ištisi metais yra ne tik kritikuojamas, bet sistemingai puolamas, prikišant jam būtų ir nebūtų nesugebėjimų ir net prasižengimų. Tai yra paraustinis darbas siekiąs VLIKą nuvertinti, mažinti jo autoritetą, skaldyti vieningas mūsų pastangas. Ar tokiais norais vadovavosi tie, kurie sutarė ir pasirašė Vasario 16-sios aktą?

Neprivalome būti akli ir nematyti mūsų negerovių. Neprivalome būti tu negerovių abejingi stebėtojai. Lietuvos laisvinimo reikalas yra mūsų reikalas. Už juo sėkmingą rūpinimąsi esame atsakingi ir mes prieš pavergtąją Lietuvą, prieš tuos mūsų brolius ir seseris, kurie vargsta ir žūsta Sibire, kuriems tenka pačioje Lietuvoje vilkti skurdo ir pavergimo neišvaizduojamai sunkią našą. Stodami už VLIKo, kaip vyriausiojo vadovaujančio organo, išlaikymą, turime jam kuo tik galėdami padėti, sudaryti taip pat materialines jo veiklai sąlygas, jį sustiprinti. Turime atlikti, kas mums patiems pridera. Mes tik tuomet būsim tikrieji Vasario 16-sios akto paveldėtojai, jo pavaldimo vykdytojai, verti mūsų kovojusios ir kovojančios tautos, jei ypač dabar mokėsime parodyti vieningą pasiryžimą Lietuvą laisvinti — ir kad išlaisvintąjį mūsų kraštą atkurtume nepriklausomam, pilnos demokratijos pradu pagrįstam gyvenimui.

Vasario 16 d. akto signataras prof. M. Biržiška kiekvienam lietuviui viešai pastatė klausimą: kur tavo vieta tautos kovoj? Kiekvienas turįs atsakyti pats sau nuoširdžiai ir atvirai, ar jis daro visa, kas reikia, savo paties ir savo artimųjų ištikimybę išlaikyti savo Kalbai, Tautai ir Tėvynei prieš supančias svetimybės bangas? Kur yra kiekvieno vieta kovoje su tautos ir tėvynės pavergėju? "Taigi, ne svietimas nuodėmės skaičiuokime — dabarties ir ateities — spaudoje ar savo tarpe, tik kiekvienas savo sąžinę pakratykime ir ką joje radę netvarkoje, muškime į krūtinę ir pakilę stokime į darbą." Prelatas K. Šaulys, trečiasis Vasario 16 d. akto signataras, šiuo metu gyvenęs laisvajame pasaulyje, Lietuvos Nepriklausomybės 37 metų sukakties proga taip pat pareiškė tvirtą ir nepalaužiamą įsitikinimą, jog Lietuvai ir vėl išauš laisvės aušra. Tik visi turi atsidėję to siekti, už tai kovoti.

Tam mus įpareigoja ir Vasario 16-sios aktas.

bės šventės minėjimą ir lietuvių tautos kančios kelią paskelbė "Augsburger Katholische Kirchenzeitung".

Vokiečių dienr. "Schwaebische Landeszeitung" plačiai aprašė Memingene vykusias iškilmes, plačiau pacituodamas per minėjimą pasakytąją IT valdytojo M. Gelzinio kalbą. Dienraštis džiaugiasi vokiečių ir lietuvių bendra kova su komunizmu. Sėkminga lietuvių veikla Vokietijoje savo pasitenkinimą reiškia ir "Ost — West Kurier". Vokiečių "Freiburger Katholischer Kirchenblatt" skelbia apie Lietuvoje sustiprintą ateistinę propagandą.

TAUTIŠKI DIRBINIAI:

ilgos juostos £3.10.0, kaklaraiščiai £1.5.0, įvairios kitos juostos ir juostelės nuo 6 šil. iki £1.10.0. Išpildomi specialūs užsakymai. Kreiptis AL Leidykla.

Lietuviai Pasaulyje

D. Britanija

Pasižymėjęs lietuvių veikėjas inž. J. Vilčinskas paprašytas paruošti Profesinių Sąjungų leidiniui dokumentuotą straipsnį apie Lietuvą. Leidiniui rūpinamasi panaudoti patys naujausi duomenys.

Italija

VLIKO IT leidžiamas ir K. V. Mincevičiaus redaguojamas informacijų biuletenis italų k. "Elta — Press" randa didelį pasisekimą italų spaudoje. Gruodžio — sausio — vasario mėnesiais pasinaudojo ištisai ar dalimi "Elta — Press" žiniomis 91 Italijos laikraštis, tarp jų 3 italų kalba išėina laikraščiai JAV-bėse, 1 Australijoje ir 1 Eritrejoj. Iš viso buvo panaudotos šių laikraščių 374 žinios apie Lietuvą. Gera dalis šių laikraščių cituoja taip pat ir šaltinį: "Elta — Press". "Elta — Press" žinios plačiai panaudojamos Italijos ir Vatikano radiofonų italų ir svetimomis kalbomis. Ligi šiol išėjo 10 numerių 168 puslapiai. Nors jau spausdinama 600 egzempliorių, tačiau vis gaunama naujų pareikalavimų net iš užsienio. Iš ELTA-PRESS nemaža žinių panaudoja taip pat Romoje esančios italų ir užsieniečių žinių agentūros. "Elta — Press" leidimas sovietams sudarė naujų rūpesčių: pradėta vis daugiau rašyti apie Lietuvą komunistinėje italų spaudoje, duodama reportažų, fotografijų, straipsnių apie "laimingą gyvenimą", apie "religijos laisvę" ir kt., kuriuose stengiamasi sudaryti vaizdą, esą, Lietuva gyvena nepriklausomą gyvenimą, tik tampa bendradarbiauja su Sovietinėmis respublikomis, kurios padedančios Lietuvai sukurti "laimingą ir gražią ateitį". Taip pat ir Maskvos radijas nepasigaili skirti Lietuvos laimingam gyvenimui pavaizduoti transliacijų italų kalba.

J. A. V-bes

* Amerikos Lietuvių Mokytojų Sąjunga atsidėjusi rūpinasi išlaikyti tame krašte lietuvių, ypač jaunojo kartoj. Mokytojai, gyvenę įvairiuose kraštuose, paraginti susipažinti su tų kraštų pasiektais švietimo srityje laimėjimais. Paskiausiu metu sudaryta studijinė komisija N. Lietuvos švietimui planuoti remiantis tiek mūsų nepriklausomo gyvenimo švietimo patyrimu bei laimėjimais, tiek svetimųjų pažanga, tiek ir ateities reikalavimais.

* Prof. M. Roemerio, žymaus Lietuvos teisininko ir buv. Vytauto D. Universiteto rektoriaus, 10 m. mirties sukaktis šiuo metu minima JAV-bėse. Jis mirė Lietuvoje 1945 m. kovo 12 d. Pirmasis minėjimas įvyko Clevelande kovo 20 d. Jį surengė Liet. Teisinių Draugijos sk. Minėjime, kuriame be vietos teisinių dalyvavo ir visuomenė, apie įžymų teisinių kalbėjo buv. Vytauto D. Un-to rektorius prof. J. Graurogkas. Savo prisiminimų apie velionį pateikė vietos teisinkai F. Mackus ir P. Stravinskas.

* Šiais metais 70 m. sukaktį mini Lietuvoje likęs kalbininkas prof. J. Balčikonis ir teisinkas, buv. teisingumo ministeris St. Šilingas. J. Balčikonis yra gimęs Lietuvoje 1885 m. kovo 14 d. ir šiuo metu tebegyvena Lietuvoje. St. Šilingas gimė Vilniuje 1885 m. lapkričio 2 d. Jis buvęs išgabentas į Uralą, po kelių metų grąžintas ir netrukus vėl iš Vilniaus išgabentas nežinoma kryptimi.

* Iškilmingas dakt. A. Valno 75 m. amž. ir 50 kūrybinio darbo pagerbimas įvyko kovo 19 d. Čikagoje, Marijos Aukšt. Mokyklos salėje. Surengta ir jo kūrinii paroda.

* Dr. J. Griniaus drama "Žiurkių kamera", Clevelando V. Brazilio vaidintojų sėkmingai suvaidinta Clevelande (du kartus), Čikagoje ir Akrone, Ohio, kovo pabaigoje buvo numatyta vaidinti jau su nauju sąstatau Detroite.

* Kultūros Fondas Clevelande, sėkmingai veikęs 1950-54 metais, dabar įjungtas į vietos Liet. Bendruomenę. Kultūros reikalais rūpinasi b-nės švietimo — kultūros skyrius.

Kanada

Tautos Fondo Atstovybė viešai paskelbė savo 1954 m. veiklos apyskaitą. Iš jos paaiškėjo, kad TF Atstovybė Kanadoje savo darbo pradžios 1948 m. ligi šiol yra surikusi iš viso 27.316.08 dolerių. TFA turi 12 skyrių, kurie veikia prie visų didesnių Kanados LB apylinkių. T. Fondo Atstovybės apyskaitoje pažymima, kad buvo atliktas darbas, kuriuo gėrisi ir kurį brangina net svetimieji. Kanados lietuviai visą laiką pasižymėjo giliu Lietuvos reikalų supratimu ir laisvinimo reikalą laikė savo pirmutine pareiga. Visiems rūmusiems ir remianties mūsų tautos laisvinimo reikalus TF valdyba ir TF Atstovybė Kanadoje reiškia nuoširdžią padėką. Ateityje norima skyrių veiklos barą dar praplėsti.

* Disertacija apie Lietuvos okupaciją. Magistras teisin. K. Truska yra parašęs Montrealio un-tui disertaciją tema "Lietuvos aneksija". Ir ateityje norima, kad juo daugiau būtų rašoma darbų panašiomis aktualiomis temomis.

Prancuzija

Š.m. kovo 13 d. Paryžiuje Sorbonos un-te buvo 12 tautų meninis pasirodymas, kuriame dalyvavo ir lietuvių tautinė šokių grupė. Lietuvių grupė pasirodė šiomet jau trečius metus iš eilės. Ta proga per AB žodį į Kraštą tarė Prancūzijos LB krašto valdybos pirmininkas E. Turauskas.

ŠVEICARIJA

Šveicarų spauda gražiai aprašė lietuvių kolonijos Šveicarijoje suruoštą Nepriklausomybės šventės 37 metų sukakties minėjimą. Jį atidarė krašto valdybos pirm. A. Paulaitis. Ypač vertingą paskaitą apie Lietuvos praeitį, jos didingus žygius, reikšmę bei nuopelnus Vakarų pasauliui skaitė prof. J. Eretas, pažymėdamas, jog lietuvių tauta negali mirti. Per minėjimą gauta visa eilė sveikinimų, tarp jų iš VLIKO. Minėjimas baigtas gražia menine dailimi. Prof. J. Ereto kalbos tobulumu tiek jos forma, tiek ir turiniu pasidžiaugė taip pat įtakingieji šveicarų dienraščiai "Neue Zuercher Zeitung", "Die Tat". Apie minėjimą ir lietuvių įnašą laisvės kovai šiltai atsiliepė taip pat "Tagenzeiger" ir "Neue Zuercher Nachrichten".

Venecuela

* Venecuoloje pradėtas leisti naujas žurnalas "Venecuelos Lietuvis". Pirmasis numeris išleistas Nepriklausomybės šventei paminėti. Jį redaguoja A. Diržys ir J. Kukanauza, leidžia LB Maracay apyl. valdyba. Iki tol buvo leidžiamas Caracase "Tėvų Kelias" ir Valencijoje — "Vyties Kelias". Maracay mieste ir apylinkėse lietuvių kolonija laikoma labai gerai ekonomiškai išikūrusi. Kolonija savo dispozicijoje turi nekilnojamojo ir ilgametės amortizacijos kilnojamojo turto apie pusantro milijono bolivarių vertės. Vienas bolivaras lygus 0,3 JAV dolerio. Tą turtą sudaro 32 žemės sklypai miesto ribose, daugumas apstatyti mūriniais namais, 10 prekybos įmonių etc. Maracay mieste ir apylinkėse kolonijoje yra 178 lietuviai. Dabar Maracay apylinkės valdyba rūpinasi pasistatyti lietuvių namus, kur telktųsi visos apylinkės kultūrinis gyvenimas.

LIETUVISKA MUZIKA NAMUOSE
Būdami toli nuo Tėvynės galite girdėti savo namuose gerųjų dienų prisiminimui lietuvišką muziką, užsisakę Lietuviškas Plokšteles
Plokštelių kaina, įskaitant ir persiuntimo išlaidas, — 8/6. (Kelios, sąrašė pabrauktos, 11 š.). Pristatymas užtikrintas. Prašykite plokštelių sąrašo —
Dainora Daunoraitė, 49, Thornton Av. London W. 4, England.

Kas daugel mylėjo, tas daugel kentėjo, tas vyru užaugęs nelinksta nuo vėjų: kančia — tai didvyrių mokykla.

Maironis

IŠ MŪSŲ KAIMYNŲ GYVENIMO

Latvių spauda kviečia lietuvius ir estus susidomėti projektu — Kaip jau buvo pranešta, neseniai Latvių Tautinis Centras savo suvažiavimo New Yorke metu vienoj iš rezoliucijų kvietė įsteigti "Pabaltijo Literatūros Fondą". Latvių spaudoje mintis prigijo, ir Latvių Tautinis Centras buvo paprašytas projektą išsamiau išdėstyti. Praėjusią savaitę latvių Kanados ir Amerikos spaudoje buvo paskelbti platesni tuo reikalu rašiniai. Lietuviai ir estai prašomi, kad dėl šio projekto taip pat pasisakytų. Latviai nurodo, jog šitoks Pabaltijo Fondas nepaprastai prisidėtų prie kultūrinio pabaltiečių susiartinimo; paskatintų kultūrinį lenktyniavimą ir kultūrininkų plataus masto bendradarbiavimą. Buvo nurodyta, jog kiekviena Pabaltijo tauta turi puikią verstinę pasaulio gausingųjų tautų literatūrą, bet visai menkai pažįsta vieni kitų rašytojus. Graži pradžia buvo padaryta esant šioms tautos laisvoms, bet karo metais bendradarbiavimas sumenkėjęs. Pabaltijo Literatūros premija atitektų geriausia lietuvių, latvių ir esto kūriniui. Šis kūriny būtų atrinktas, kiekvienai tautai savo ruožtu išsirinkus geriausią metų literatūros kūrinių. Jury komisiją sudarytų rinkiniai kiekvienos tautos literatūros kritikai, mokslo žmonės. Pabaltijo Literatūros Fondas sutartas sumas sudėtų kiekvienos tautos Kultūros Fondai ar kitos centralinės organizacijos. Latviai mano, jog pati premija būtų daugiau simbolinė nei reali, nors galima būtų tikėtis ir privačių aukų, kurie mano, kad Pabaltijo tautoms šis kultūrinis bendradarbiavimas yra būtinas. Kiekvienos tautos atitinkami veiksniai pasirūpintų, kad geriausias jų tautos rašytojo kūriny būtų išverstas į kitas dviejų tautų kalbas. Ir negavę premijos kūriniai pasirodytų kitų dviejų tautų knygų rinkoje, sudarydami galimybę pabaltiečiams pažinti ir palyginti pabaltiečių tautų literatūros lygį.

* Stockholme leidžiamos "Latvių Žinios" rašo, kad ypač antrosios sovietinės okupacijos metu daug latvių iš kaimo iškeliavo į miestus, pirmoj eilėj — į Rygą. Nuo 1948 m. iki 1954 m. jės gyventojų skaičius padidėjo 150.000, 31%. Tuo būdu 1954 m. kaip nurodoma, Rygos gyventojai sudarė Latvijos miety gyventojų 59% (1935 m. — 54%). Šiuo metu Rygoj esą 640.000 gyventojų. Per karą Rygoj esą 640.000 siškai 155 gyvenamieji namai ir 2.750 apgriauti.

* "Baltische Briefe" Nr. 2/1955, svarstydamas kausimą, iš kur yra kilęs Baltijos ir baltų vardas, tuo reikalu paskelbė Dr. Wolfgango Lauro straipsnį, kad jau Adomas Bremietis tarė Baltijos jūros vardą kilus iš pabrėžto gyventojų. Ludat mano, kad tas vardas baltų kalboje kilęs iš kuršių arba prūsų. Šiuo metu Pakistane gyvenęs rygielis latvis E. Zvaigzne

"JALTOS BOMBA"

Taip pavadino britų "Daily Telegraph" paskelbimą viešai JAV-se Jaltos dokumentų, kurie, sen. McCarthy teigimu, prieš tai buvę perkošti 150 valdininkų. Vokiečių spauda rašo, kad jie buvę paskelbti net be prezid. Eisenhowerio žinios. Dėl jų paskelbimo savo nepasitenkinimą pareiškė ne tik rusai, bet taip pat britai ir prancūzai. Šveicarų spaudoj reikiama nuomonė, kad juos paskelbti paskatinusios amerikiečių politikų vidaus kovos, norint parodyti, kaip lengvai tuo metu prez. Rooseveltas užleidęs Europą bolševikams. "N. Y. Times" š.m. kovo 17 d. vedamajame pabrėžė, kad dar nenudžiūvus Jaltos susitarimo parašams, sovietai tuoj pat susitarimus sulaužė. Senat, Knowlandas reikiša įsitikinimą, kad dabar yra proga atitaisyti ir kitas Jaltos klaidas. Iki š.m. vasaros žadama paskelbti ir kt. konferencijų (Teherano, Kairo, Potsdamo) dokumentus. Paskelbtuose dokumentuose keliose vietose minima ir Lietuva. Užs. radijai pažymi, kad tuo metu bolševikai mėgino išgauti Lietuvos ir kt. Pabaltijo valstybių aneksijos pripažinimą, bet Rooseveltas su tuo nesutiko, nes JAV pripažįsta tik laisvą Lietuvą. JAV-bės prieš tai pasmerkė Sovietų įvykdytą Pabaltijį imperial. agresiją ir to nusiustymo tvirtai laikosi ligi šiol. "Jaltos bomba" Europoj sukėlė didelę sensaciją.

viename laiške primena savo tyrinėjimus Kafiristane. Jis palygina visą eilę indų vardų su baltų kalbų atitikmenimis. Ta pačia proga nurodoma, kad Baltistano provincijos gyventojai taip pat vadinami "baltais", o jų kalba apibūdinama kaip "baltų" kalba.

* Stockholme jau veikia ir estų untas, į kurį yra susibūrę 23 Tartu un-to profesoriai ir per 100 studentų. Jį pinigais paremia ir švedų vyriausybė.

* Latvių spauda rašo, kad pabaltiečių jaunimas slapstosi miškuose nuo išvežimų į Sibiro taigas. Latvių žurnalistai informuoja New Yorke, kad jie per "Rusų Informacijos Agentūrą Berlyne" patyrę, jog paskutiniu metu Latvijoje ir Lietuvoje sustiprėjęs pasyvus pasipriešinimas okupantams. Pavergėjų veiksmams siekiant įvykdyti "savanorių" kvotas plėsti "Sibiro dirvonų", nemažai latvių ir lietuvių jaunuolių traukiasi į kaimus, o tenai slepiasi miškuose. Rusų šaltiniai sako, kad paskutiniu laiku tose valstybėse pagausėję proklamacijų, kuriose raginama Sibiran nevykti. Jei Latvijoje šitokios proklamacijos tik latviškos, Lietuvoje jos spausdinamos lietuviškai ir rusiškai. Latvių žurnalistai komentuoja, kad jei žiemos metu jaunuoliai turi slėptis miškuose, matyti, padėtis yra rimta.

ELTOS kronika

* VLIKO ir VT pirmininkai, negalėdami padėkoti kiekvienam atskirai, šiuo reikiša nuoširdžią padėką visoms organizacijoms ir atskiriems asmenims, kurie Lietuvos Nepriklausomybės šventės 37 m. sukakties proga sveikino VLIKą ir jo VT, linkėdami sėkmės darbe.

* Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos 8 visuotinis suvažiavimas, išklauses centrinių organų pranešimo, apvarstė eilę organizacinių klausimų ir išrinko naujus valdomuosius organus: M. Bajoriną — Sąjungos pirmininku, kun. A. Kazlauską, prof. S. Zymantą, inž. J. Vilčinską ir rašyt. F. Neveravičių — centro valdybos nariais. Akc. Lietuvių Namų B-vės įsigytame netoli Londono ūkyje š.m. liepos mėn. pradžioje bus surengta skautų ir jaunimo vasaros stovykla. Vasarą ūkyje veiks vasarvietė, kurioje vienu kartu galės viešėti apie 60 lietuvių. Ūkio kūdroje jau apsigyveno dvi gulbės.

* BALFO valdybos pirmininkas dr. J. Končius pareiškė spaudai, jog vasario 23 d. BALFas buvo JAV vyriausybės pripažintas savarankiška šalpos organizacija. Jei anksčiau BALFas tarpininkaudavo, tai nuo dabar galės savarankiškai tvarkyti lietuvių imigracijos į JAV-bes ir kitus šalpos bei labdarybės reikalus, kaip iki šiol kad tvarkė NCWC (Tautinė Katalikų Labd. Taryba) ir kitos didžiosios organizacijos.

* Lietuvos Raudonojo Kryžiaus vadovybė užmezgė santykius su vokiečių Raudonojo Kryžiaus Wuerttembergo-Badeno krašto vadovybe ir rūpinasi išgauti studentams paramos.

KAIP AMERIKA SAUGOMA NUO UŽPUOLIMO

Amerikos kontinentą ginti nuo priešų oro puolimų komandos žinioje yra per 100 radaro stočių su apie 10.000 vyrų, apie 13.000 žemėje įrengtų stebėjimo punktų, kuriuose tarnauja 370.000 savanorių, apie 50 eskadrilių naikintuvų ir 1200 sprausminių lėktuvų, per 100 stočių radijo bangomis taikomiems sviediniams pasiūsti, keilolika šimtinių priešlėktuvinių patrankų 99 mm. dydžio ir radaro taikomų, kurias aptarnauja 20.000 vyrų. Ir visa tai turinti, — pastebi "Times" žurnalas, — negalime būti saugūs, kad priešas nenumes mums atominės bombos. Dar reikalinga radaru apjuosti Kanadą ir arktines sritis.

LĖKTUVAS TIESIAI PAKYLA Į VIRŠŲ

Bell Aircraft Corporation išmėgino sprausminį lėktuvą, kuris pakyla nuo žemės tiesiai į viršų. Aerodromas visai nereikalingas. Lėktuvas kaštuoja pusę mil. dol.

Ar jau išsigijote
ŽEMELE ŠVENTAJĄ?

Redaguoja O. A. Pridokaitė

MŪSŲ RANKDARBIAI

Moterys iš prigimties turi patraukimą prie rankdarbių. Mergaitės vos keilių metų stengiasi jau savistoviai puošti lėles. Kitos gi, lėlių amžiuje pramoksta megzti, siuvinėti ir net siuvimo pradžią įgauna. Lietuviškos pintos juostos skaitomos net mažų mergaičių išradimu ir jos neišplito tik dėl labai nespirtaus darbo ir mažo įvairumo. Tačiau labai gaila, kad rankdarbių reikšmė nevisi pakankamai suprantama ir įvertinama. Kaip dirbtinės gėlės neatstoja darželiuose užaugintų gyvūnėlių, taip ir kultūringo žmogaus skonio nepatenkina vien tik fabrikuose serijomis gaminami dalykai. Tik pažiūrėkime, kaip kultūringos tautos moka branginti ir didžiuojasi įpatinai tais rankdarbiais, kurie tipingais savo tautiniais motyvais. Šveicarijaj, Austrijaj, Prancūzijaj, Vokietijaj ir kitose kultūringose šalyse, moterys nei žingsnio nežengs be rankdarbių, jos mezga, siuvinėja traukiniuose, tramvajuose ir kt. Tuo tarpu daug moterų ir mergaičių iš rankų neišleidžia įvairių menkaverčių žurnalų. Gilinamosi į įvairias madas. Rankdarbiai parodo žmogaus ir tautos kūrybingumą ir kultūringumą.

Lietuviški rankdarbiai pasižymi nepaprasta menine kūryba. Jais žavisi visos kultūringos tautos, nes jie liūdią apie gražią ir kūrybingą mūsų tautos sielą. Juose telpa visa lietuvaiteš moters sielos poezija. Juostose ir kituose audiniuose išmarginti įvairūs pergyvenimo motyvai.

Juostos.

Tik išgilinkime į spalvas bei raštus ir tikrai rasime visos tautos išgyventus skausmus bei džiaugsmo valandas. Gležnųjų tulpių bei lėlių žiedai vaizdavo bundančią sielą, o įvairių kryželių ir bangelių kombinacija išreiškėdavo neišsakomą mylinčios širdies turinį. Ilgesį ir skausmą jausdavo tamsiomis spalvomis.

Mezginiai.

Gal ne tiek plati dirva, bet ir čia sugebėta įmegzti savo sielos dalį. Kokios įvairios ir skoningos raštuotos pirštinės, kojinės, rankogaliai, šalikai ir kt.

Siuvinėjimai.

Siuvinėjimuose grožiui nėra galo. Siuvinėjama tautiniai rūbai, marškinių, skarelės ir kt.

Audiniai.

— plonosios drobės, nuometai, skarelės, priejuostės, sijonai, rankšluosčiai, staltiesės, lovatiesės ir kt. kurių kiekviena pripildydavo savo kraičio skrynią, o anksčiau pintinius kubilus.

Medžio drožiniai.

Lietuviški kryžiai, smūtkeliai, verpstės, kultuvės, riešutams spaustukai, grėbliai, klumpės ir daug kitų, kurie meniškai suderinti ir tautiniais motyvais išdrožinėti.

Velykų margučiai.

Tai paprastas vištos kiaušinis, kurio paviršius toks mažas ir dar apvalus, bet lietuvaiteš ir ant jo sugebėjo tiek daug grožio sukurti, kad net svetimšaliai stebisi, negalėdami atsigržžėti ir suprasti, kaip su paprasčia špilkele ar peiliu galima visa tai atlikti. Lietuvoje buvo surinkta tūkstančiai skirtingų egzempliorių.

Lietuvė moteris niekuomet nebuvo darbo vergė. Ji viską dirbo su džiaugsmu ir meile. Ką jau dirbo, dirbo atsidavusi visa siela. Vepdama bei ausdama kūrė pasakas, mišles, dainas ir jas dainuodavo ištisais metais. Pavasarį apie atgimstančią gamtą, čiułbančius paukštelius. Vasarą ir rudenį apie šienapjūtę ir rugiapjūtę. Ausdama ir aipe bernelį svajodama dainavo pakojomis taktą mušdama —

Kas genelo margumai,
Kas genelo puikumai,
Mandrumai jo,
Puikumai jo.

Viena šaka šokinėj
Kita šaka lipinėj
Mandrumai jo,
Puikumai jo.

Kas bernelio mandrumai,
Kas bernelio puikumai,
Vienu žirgu jodinėj,
Kitu žirgu vendrovėj

Mandrumai jo,
Puikumai jo.

Žodžiai paprastai, kasdieniški, bet kiek grožio, kiek jausmo. Ir daug, daug turime liaudies dainų, kurių nestengs pakeisti nei patys moderniškiausie poetai. Lietuvė moteris visuomet buvo ir privalo palikti tautinės kūrybos sargyboje. Ypatingą pareigą jauskime gyvendamos svetur.

A. Mikelionienė

Valykim dėmes kol jos šviežios

Vasarą daugiau sutepam rūbus ne gu žiemą. Ypač dažnai sutepam rūbai su vaisiais, gėrimais ir kitokiu maistu. Pasitaiko, kad valgant vaisius, vienas kitas lašas vaisių sunkos nukrenta ant sofos ar kilimo ir padaro dėmę. Tiek iš rūbų, tiek iš kitų audeklų dėmes daug lengviau išvalyti, kol jos visai šviežios. Kai dėmė įsisenėja, tai vanduo ir muilas nebegelbsti arba, dėmę išėmus, lieka gelsva vieta.

Dabar, kai tiek rūbam, tiek baldų apmušalam ir audeklam vartojami sintetiniai siūlai, kyla klausimas, kaip valyti iš tokių medžiagų dėmes, kad jų nesugadintum. Pav., kaip valyti dėmes iš nailono, orlono, dakrono ir kitų sintetinių medžiagų? Didžiosios tų medžiagų kompanijos, kurios veda specialius tyrinėjimus, sako, kad ir iš tų medžiagų geriausia imti dėmes, kol jos šviežios.

Vyno

dėmes iš nailono ar orlono bei dakrono geriausia išimti su krakmolu. Pabarstyti dėmę krakmolo milteliais, o paskui nuplauti su alkoholio ir vandens mišiniu. Po to uždėti glicerino, palaukti pusvalandį ir nuplauti su vandeniu ir muilu.

Pieno

dėmes iš sintetinių audeklų išimti su pepsinu. Dėmę sušlapinti šiltu vandeniu, pabarstyti pepsinu (jo galima gauti beveik kiekvienoj krautuvėj) ir patrinti su stikline lazdele. Palikti valandą stovėti, o paskui nuplauti su vandeniu ir muilu.

Rudas dėmes, kurias paūkeka alkoholiniai gėrimai,

valyti su mišiniu šalto vandens ir denaturuoto arba medžio spirito, (imti lygias dalis). Jeigu dar lieka žymė, nubaltinti su acetic acid (10 procentų skiedinys). Po to uždėti glicerino ir palaikyti pusvalandį ar valandą. Nuplauti su vandeniu ir muilu.

Majonezo ir kitų valgių dėmes, kurie turi rūgštis, išimti su vandeniu ir kepimo milteliais arba amonija. Paskui išplauti su vandeniu ir muilu.

Beveik visos vaisių dėmės pranyksta, kai jas šviežias išplauina su muilu ir vandeniu. Jeigu lieka kokia žymė, tai nubaltinti su "sodium perborate" baltintoju.

KĄ VEIKIA LIETUVĖS PASAULYJE

* **Birutė Augulytė** Urugvajuje pradedama reikštis kaip talentinga balerina. Ji lanko Paulės Jermalavičiūtės baletu studiją.

* **ALRK Moterų Sąjunga**, kaip skelbia "Moterų Dirva" gruodžio mėn., turi turto 150,766.05 dol. Pinigai padėti įvairiuose bankuose

* **Elena Blandytė**, studentė ateitininkė Chicagoje uoliai dirba su mažųjų jaunimu, vadovaudama jų šokiams ir žaidimams

* **Rašytoja Kotryna Grigaitytė** — Graudušienė yra paruošusi spaudai novelių rinkinį. Ji rengiasi išleisti Liet. Knygos Klubas. Rašytoja gyvena JAV.

A. ŠKĖMOS

ZIVILĖ

ADELAIDĖJE

Jei skaitytojų tarpe yra režisierius, tenepyksta — apie ZIVILĖ nuomonė yra tik mano. Jei skaitytojų tarpe yra dalyvavusių ZIVILĖS pastatyme artistų, teatleidžia — apie juos nuomonė yra tik mano. Jei skaitytojų tarpe yra mačiusių ZIVILĖ ADELAIIDĖJE, teneskaito, nes tai yra nuomonė tik mano. Jei tarp mačiusių yra žmonių realiai žvelgiančių į gyvenimą ir dramą, teneskaito, nes jie patys turi apie ZIVILĖ teisingą nuomonę.

(Parafrazavimas Svajūno įžangos žodžių)

Gyvename eksperimentų amžiuje. Negyvenamose salose sprogdomos atominės bombos, medicinos laboratorijose naujai surastais serumais skiepijamos pelės ir jūrų kiaulytės — bandymai vyksta visose srityse, neišskiriant meno, literatūros ir filosofijos. Džiazas tarška sokių salėse nematytai negirdėtais instrumentais, iš atskirų dėmių ir zigzaginių kreivių meno parodose žiūrovas pats turi sumontuoti "kūrėjo" mintį ir temą, atsirado poeto, rašančių eilėraščių ne žodžiais, bet atskirais garsais — raidėmis, pagaliau tremtyje pasklidę ir mūsų rašytojai turėjo progos iš arčiau pažinti svetimųjų "literatūrinę akrobatiką" ir, pratempe viela tarp savęs ir skaitytojo, užlaipina ant jos savo fantazijos klounus, paliepdami jiems išpildyti nematytus, negirdėtus "numerusus".

Neseniai dar mūsų literatūroje KETURI VEJAI į poezijos skrynią buvo pripūtę gabalų cinko, sulaužytų motorų variklių, senų futbolų, berno prakaito persunktų marškinių, karvių ir panašių "poetinių padargų". Tačiau, kaip paprastai būna su vejais — pakilo, papūtė ir vėl ramu tylu. Vėjas ne audra, nuostolių nepadaro, ir literatūros ežere primestos šiukšlės nelgai išsilauko paviršiuje ir iš palengvo sugrimsta dugnan. Kaip Čičinsko dvaras.

Dabar vėl, maždaug po 20 metų ramybės, be jokio meteorologijos biurų pranešimo, mūsų literatūroje keletas nesitikinčių kuo kitu atkreipti į save dėmesia rašytojų ryžtasi, kaip toj pasakoj, skaitytojui pasekti negirdėtą neregėtą pasaką, nors niekas iš nugaros rėžti diržų ir nežada.

Be jokios konkurencijos mūsų lietuviškoje literatūroje tokių negirdėtų neregėtų pasakų didžiausias meistras yra vakar dienos teatro artistas, šios dienos apysakų-neapysakų ir dar dramų-ne dramų kūrėjas Antanas Škėma.

Adelaidės Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupės dėka Adelaidės lietuviai kovo 25 d. turėjo progos pamatyti vieną iš A. Škėmos haliucinacijų, oficialiai autoriaus pavadintą trijų paveikslų dramatinę legendą — ZIVILĖ.

Paskutinius minėto autoriaus kūrinius

(Apokaliptines variacijas SVENTOJOJE INGOJE) bene kompetetingiausiai galėtų įvertinti psichiatrijos autoritetai, tačiau apie ZIVILĖ, kaip anksčiau parašyta "dramatinę legendą", yra pasisakę dar keletas mūsų literatūros kritikų lietuviškoje periodikoje. Svelniausiai įvertinta buvo pavadinant, kad tai yra eksperimentas.

Adelaidės lietuviai šį eksperimentą turėjo progos pamatyti jau trečiame laipsnyje: ZIVILĖ A. Škėmos buvo parašyta 1947-48 metais Vokietijoje — eksperimentas Nr. 1; kultūros žurnalas AIDAI 1948 m. Nr. Nr. 11, 12, 13 ZIVILĖ išspausdino ir recenzentų periodikoje dėl jos buvo beveik sutartinai pasisakyta — eksperimentas Nr. 2; ir, neatsižvelgiant į tai, Teatro Mylėtojų Grupės režisierius p. P. Rūtenis ZIVILĖ parinko vienu iš pirmųjų savo grupės pastatymų, nors senos veikalų, kaip yra prasitaręs, turis penkiems metams. Argi tai ne eksperimentas trečiame laipsnyje?

Jeigu ši dramatinė legenda būtų buvusi panaudota Grupės artistams — kaip eksperimentas vaidybiniam įsijautimui į tipus ir scenas, p. Režisieriui niekas nieko negalėtų prikišti, tačiau kada veikalu daromas eksperimentas su publika (išeis po pirmo veiksmo ar pasiliks salėje), ar tik nebus įtaka šalia Adelaidės, Pietų Australijoje daromų atominių eksperimentų? Ar nereikėjo su jais pirma pasirodyti ne Adelaidės scenoje, bet savo kritikos Woomeroje?

ZIVILĖJE A. Škėma nori parodyti seną indų religijos teigimą, kurio paranešu pas mus buvo Vydūnas, kad miręs žmogus vėl atgimsta kitame žmoguje sekančioje kartoje. A. Škėma šį teigimą dar paplėčia ligi to, kad jų atgimusių laukia vėl tas pats likimas, kad istorija pasikartoja. Trijuose paveiksluose parodoma pasikartojanti ZIVILĖS legenda tik trijuose laikotarpiuose, trijose kartose: žiloje senovėje, 1863 m. sukilime ir 1940 - 41 m. bolševikmety Lietuvoje. Meilės ir laisvės trokštančius Zivilę ir Gluosnį persekioja Zivilės tėvas Karijotas ir Gluosnio konkurentas prie Zivilės Ašautas, trijuose paveiksluose savyje parodydami bene visas galimas biologi kombinacijas: šykštumą su tingumu, garbės troškimą su sadizmu, alkoholiškumą su išdavikiškumu. Visuose trijuose paveiksluose blogis išsina mugalėtoju, Zivilė ir Gluosnis neįtikinančiai priverčiami nusiūdyti, tris kartus pakartodami ZIVILĖS legendą. Sieksniuose dialoguose ir monologuose prikrauta daug egzistencialistinė filosofija pesnuktu drašų ir tiesiog papiktinančių teigimų.

"Kieno galvoje nuolatinė migla, tas žūsta. Mūsų migla — svajonė apie laisvę..." "Ką reiškia šimtai svajotojų prieš milijonus? Milijonai užlės visą pasaulį... Geriau eiti jų gretose". Devyniasdešimt iš šimto bėga paskui stiprųjį tikėjimą. Ir kas bėga pirmas, tas išrinktas. Pasirinkau (Nukelta į 7 psl.)

Gimtoji kalba

Svetimi žodžiai mūsų kalboje

Jie dažniausiai rusiškos kilmės. Dabar jau atsiranda barbarizmų ir iš kitų kalbų. Ypatingai neįjauki dėl rusicizmų mūsų kalboje, atlydėjusių mus net į kitus kontinentus. Jie buvo imta viešai vartoti 1918,19,20 metais, kai ypatingai jausta išsireiškimo priemonių stoka. Be to, yra ir žmonių, kuriems nesvarbu, kaip jie kalba ir rašo, kad tik šiaip taip nusakius savo mintį. Taip pat kai kurių perdaug respektuojamas papratimas. Kitas prieš 30 su viršum metų paliko Rusiją, o aritmetikos veiksmus dar ir dabar atlieka šnabzdėdamas daugybės lentelę rusiškai. Atsakominguoju stoka ir įpročio egoizmas ir įpilietino tuos žodžius mūsų kalboje. O jeigu jie kada pakliūs į maldaknyges, tai beliks pasakyti — amen! — Tada tu jų jau gal būt ir neiškraptysti. Religinės filosofijos knygos je jų jau esu matęs. Taip pat pastebėjau, kad kai kurios jų jau naudoja mažlietuvių inteligentai. Perspektivos, kad ir ne žydinčios, bet žadančios.

Štai eilė jų. Užkrėtimas "iššaukia" (vyzyvajet) ligą. Galima iššaukti vilką iš girios, antis iš vandens, bet liga "sukeliama". Kaimas "randasi" (nachoditsa) už ežero. Gali atsirasti pamestas daiktas; rastiš iš viso negalima, o kaimas "yra" ... Mūsų "atsinešimai" (otnošenija) visai geri. Atsinešk, jei pakeli, o atsinešimų visai nėra; tėra "santykiai". "Nekurie" (niekoto-ryje) medžiai buvo kreivi. "Prisieina" (prichoditsa) paklusti įsakymams. Reikia, "tenka" ... Įdėjus druskos į cukrų "gaunasi" (polučajetsa) nesąmonė. Nesąmonė šio žodžio vartojimas nes lietuvių kalboje jo nėra. Rekolekcijas "pravedė" tėvas Bernatonis. Konferenciją "pravedė" tas ir tas. Nors dabar jau visotikių yra susitelkimų ir pramogų "pravedimas" labai madoje,

bet jis rodo tik viena: pagalvoti visai nenorima (o gal jau neturima jėgų galvoti?), todėl pjaunama nosis — išgirdus vieno pasakytą keistenybę, ji kartojama ir kitų. Motery draugija sukurto "bazara". Matote, kur rado pritaikymą iš Persijos per Rusiją atėjęs turgaus — rinkos pavadinimas. Juodė ar rudi batai "vienas ir tas pat" (odno i to že). Nerusifikuoti lietuviai šitos frazės iš viso nežino, o sako "tas pats". Ypatingai įsiskabinęs vienas žodis: motoras "išvystė" (razvil) 100 jėgų; technikos mokslų "išsivystymas" (razvitič) lengvina žmogaus gyvenimą. Mūsų kalbos kūrėjo — liaudies — negirdėjau to žodžio vartojant, nors pats esu iš kaimo. Todėl esu nuomonės, kad lietuviai "tevyto" kūdikį. Tai svarbiai sąvokai išreikšti mes kai kuriais atvejais galime pritaikyti kitus žodžius: lėktuvas pasiekė (ne išvystė) 500 m. greitį; jie išplėtė (ne išvystė) 500 m. greitį; jie išplėtė (ne išvystė) propagandą; gaisras virto ugnies jūra (ne išsivystė į ugnies jūrą). "Razvytije" sąvokai išreikšti reikia sudaryti kitą žodį, o vystymą palikti kam tai tinka. "Išsivystymo" ir "razvytije" garsinis skambesys panašus; sąvokos neva tapatingumas kergte prikergtas. Todėl šį išprievartavimą reikia pašalinti. Lietuvių Kalbos Vadove "vystyti" prasmė aiškina abiem versijom.

Tai dalis į vartojimą patekusių "made in Russia" žodžių, kurių mums nereikia. Jie išnyktų, jeigu nemokantis kreiptų į save dėmesį, o mokantis mestų gudravimą ir dėl tuščios manieros neterštų savos kalbos. Sklajusteliuose duotas atitinkamų rusiškų žodžių ištarimas. Dauguma tų žodžių ir yra ne kas kita, kaip primityvus ir netinkantis vertimas iš rusų kalbos.

I. D.

KUN. ALF. LIPNIŪNAS

Šiais metais kovo mėn. 28 d. suėjo dešimt metų, kai mirė daugeliui lietuvių pažįstamas ir visoje Lietuvoje kadaise savo rezistenciniais pamokslais išgarsėjęs amžinos atminties kun. Alfonsas Lipniūnas.

Alfonsas Lipniūnas gimė 1905.4.12 Pumpėnuose, šiaurės Lietuvoje. Kadangi tėvai žemės turėjo neperdaugiausia ir šeima buvo gausi, Alfonsas iš pat mažens turėjo kartu su kitais kaimo vaikais ganyti žąsis, o kai žąsis okupantai vokiečiai suvalgė, jaunas Lipniūnas metėsi į pirmą "biznį" — supirkinėdamas iš ūkininkų kiaušinius ir juos parduodamas vokiečiams.

Pirmiau išmoko tarnauti Mišioms, o tik vėliau pradėjo lankyti pradžios mokyklą. 1918 m. pradžioje išlaikė egzaminus į Panevėžio gimnaziją ir 1925 m. baigė.

Norėdamas palengvinti sunkią materialinę būklę, nes mokėsi ir du broliai, Alfonsas gimnazijoje stengėsi visais būdais išgyventi be tėvų materialinės paramos. Todėl jau pirmose klasėse pradėjo korepetitoriaus darbą, kuris jam ypatingai sekėsi. Aukštesnėse klasėse jo mokinių skaičius buvo neįtikėtinai didelis. Šalia to, būdamas vienu iš geriausių piešėjų klasėje pradėjo ant vokų piešti įvairius vaizdelius bei gėles ir juos pardavinėti viename Panevėžio knygne. Papuošti vokai žmoneis patiko, ir tuo būdu Alfonsas surado dar vieną pajamų šaltinį.

Ar tik ne pirmose klasėse Alfonsas įstojo į ateitininkų organizaciją ir 1923 m. ateitininkų Kongrese Kaune Alfonsas jau vienintelis atstovavo Panevėžio moksleivius at-kus.

1925 m. įstojo Kauno kunigų Seminarijon. Atostogų metu Panevėžį organizuodavo pavasarininkų ir atkų kongresėlius, kartais net su chorų konkursais ir rankdarbių parodėlimis.

Baigęs Seminariją studijavo Paryžiuje sociologiją. Nuo 1930 m. buvo Panevėžio katedros vikaras ir vyvyskupijos jaunimo direktorius. Tuo laiku ypatingai daug dirbo su katalikiškomis organizacijomis. 1939 m. kun. Lipniūnas buvo lektorium Panevėžio ir Vilniaus Pedagoginiuose Institutuose, bet ypač išgarsėjo savo pamokslais Aušros Vartuose ir šv. Jono bažnyčioje.

Kun. Lipniūnas Lietuvai sugrąžintame Vilniuje išvarė gilesnę ir platesnę patriotinę vėgą, negu kariuomenės įgulos ir visos administracinės bei kultūrinės institucijos. Iš šv. Jono bažnyčios sakyklos abiejų okupacijų metu kun. Lipniūnas skelbė drąsius žodžius, kurie klausytojuose kėlė viltį ir entuziazmą, skatino dirbti ir aukotis. Nusiminimo apimtoms sieloms tai buvo tartum balzamas. Ir todėl į šv. Joną ėmė rinktis minios lietuvių.

Kun. Lipniūno pamokslų didelė jėga slėpėsi ne jo ypatingoje iškalboje, bet nuoširdume. Kiekvienas, kuris jo klausėsi, juto, kad buvo kalbama iš pačios širdies gelmių, ir kad toji širdis daug jautė, daug pergyveno.

Ar tik ne dėl to, jog pavergėjai puikiai jautė, kokią galią ir jėgą turi kun. Lipniūnas Vilniaus lietuviuose, nenorėdami jo suėmimu sukelti mieste bruzdėjimą, trijų metų laikotarpyje

drąsiai pamokslininkas išliko laisvas.

Garsus buvo kun. Lipniūnas Vilniuje ir savo karitatyvine veikla. Jis, ne kas kitas, davė pradžią laisvės fondui ir buvo jo pirmuoju pirmininku. Užmezgęs ryšius su kaimu, kun. Lipniūnas stengėsi badaujančiam Vilniuje sušelpiti į nedateklių patekusias išvežtųjų šeimas ir studentus.

Zlungant vokiečių rytų frontui ir pavergėjams pradėjus gaudyti vyrus ir siautėjant mieste, kun. Lipniūnas patarė pasitraukti į kaimą. Bijodamas, kad ir tarėjai gali neatlaikyti vokiečių spaudimo, jis pasiuntė vyriausiam tarėjui telegramą: "Neparduok savo tėvų žemės."

Negalėdami įtraukti jaunimo į kariuomenę, vokiečiai dėl to apkaltino inteligentus ir pradėjo iš jų tarpo rinkti įkaitus. 1943 m. kovo mėn. 17 d. tarp daugelio kitų suėmė ir kun. Lipniūną.

Pateko Stutthofo koncentracijos stovyklon, kur du metus kalintas ir iškankintas, mirė vos išėjęs į laisvę 1945.3.28 Pucke, Lenkijoje. Kartu su kun. Lipniūnu iškentęs Stutthofo stovyklos pragarą kun. St. Yla, jį plačiai aprašo savo knygoje, pavadintoje "Zvėrys dievų miške".

Amžinos atminties kun. Alf. Lipniūnas buvo didis pamokslininkas, jaunimo — ypač ateitininkų — apaštalas, šalpos ir socialinių patarnavimų organizatorius. Nepaprastas jo pasišventimas visoumenei ligi savęs užsimiršimo, uolumas kunigo pareigose, gili Dievo ir Tėvynės meilė jo asmenybę iškelia virš kasdienybės ir padaro ją labai panašią šventųjų asmenybėms.

J. R.

DAILININKO ANTANO RŪKŠTELĖS KŪRINIŲ PARODA IR PASKAITA MELBOURNE

Šių metų kovo mėn. 20 d. dail. A. Rūkštelė buvo atvykęs iš Adelaidės su savo kūriniais į Melbourną. Ši jo vieno, kūrinų paroda buvo pirmoji Melbournne ir jau ketvirtoji Australijoje. Kiek atsimenam, anksčiau jis dalyvavo visoje eilėje dailės parodų su australais dailininkais, visada susilaukdamas puikios kritikos įvertinimo. O keturios savarankiškos parodos su naujais kūriniais (keturių metų bėgyje) jau daug pasako apie patį dailininką.

Kad rimtų dailės parodų išsilgusi mūsų bendruomenė — netenka aiškinti. Dail. A. Rūkštelės kūrinų paroda Melbournne buvo aiškus to įrodymas. Erdvi M. N. Hall buvo pilna lankytojų, gyvai besidomėjusių išstatytais kūriniais, bekomentuojančių ir besidalinančių nuomonėmis. Gi išstatyti 54 kūriniai (47 kataloguoti) davė galimybių ir puikią progą domėtis ir komentuoti. Tenka pažymėti, kad Melbournas pirmą kartą matė tokią gausią, įvairią ir įdomią savo tautiečio dailininko kūrinų parodą. Joje buvo išstatyta figūrinių kompozicijų, portretų, peizažų ir naturmortų, išpildytų aliejumi ir akvarėle.

Šią kūrinų parodą organizavo ir parengė Lietuvių Kultūros Fondo Melbournno skyrius, kurio pirmininkas yra

MUZIKA JONĄ ZDANAVIČIŲ IŠLYDĖJUS

Kovo 28 dieną Adelaidę aplėdo muzikas Jonas Zdanavičius, kuris išvyko į JAV-bes pas savo šeimą. Muz. J. Zdanavičius nepriklauso tai kategorijai žmonių, kurie "išnyksta be likusio ženklo, kad Adelaidėje buvę..." Jis paliko gausų savo kūrybos lobį, dalį savęs, o tai reiškia, kad negreitai jis išnyks iš Adelaidės lietuvių atminties.

Šia proga norėtus keletu žodžių pasidalinti su skaitytojais mintimis apie J. Zdanavičiaus paliktą muzikinį lobį.

Muz. Jonas Zdanavičius apie metus laiko dirbo Valstybiniame Radiofone savo profesijoje. Šią poziciją jis išnau-

dojo lietuviškos liaudies dainos ir muzikos populiarizacijai australų visuomenės tarpe radijo bangomis. Australų choras "Adelaide Singers" ir radiofono orkestras tautinių švenčių prog-

mis ir be jokių ypatingų progų keletą kartų išpildė muziko J. Zdanavičiaus arenzuotus mūsų tautinius kūrinius. Transliacijos buvo pertransliuojamos į Korėją (anglosaksų ir kt. tautų kariuomenės daliniams), Japoniją, Afriką bei Angliją.

Radiofono muzikos departamento direktorius dr. Horace Perkins yra suharmonizavęs balsui su fortepionu 25 liaudies dainas, kurias J. Zdanavičius yra užrašęs iš senesniųjų Adelaidės lietuvių. Savo atsiviekinimo laiške p. Perkins rašo: "It has given me much pleasure to set harmonies to the Lithuanian folk songs which you showed me and I should be very pleased if they also give some pleasure to your fellow countrymen". Visas teises dr. Perkins perleido lietuviams, ir p. Zdanavičius rūpinasi artimiausiu laiku jas išleisti JAV-bėse ir paskleisti po visą pasaulį.

Adelaidės lietuviai kas sekmadienį bažnyčioje laiko rankose "Mūsų Giesmyną", religinių giesmių rinkinį. Muzikinę jo dalį taip pat atliko muz. J. Zdanavičius. O didelis tai darbas. Tokio rinkinio iki šiolei, berods, niekur nėra išleista.

Šalia to, muz. J. Zdanavičius paruošė dainuojamųjų lietuvių liaudies ratelių, žaidimų ir šokių rinkinį "Suk į Ratą", kurį išleido LKF Adelaidės skyrius.

Iš atskirų dalykų pažymėtina J. Zdanavičiaus komponuotas "De Profundis", kuris buvo išpildytas Chicagoje ir transliuotas per Amerikos Balsą; perorkestravimas dar Lietuvoje parąšytos lietuvių liaudies dainų pynės pučiamųjų orkestrui "Nemuno Pasakos, kuri numatyta išpildyti amerikonių karinio orkestro, diriguojant Broniui Jonušiui; Brazilijoje, Tautų Dienos proga, buvo išpildytas 100 asmenų junginio J. Zdanavičiaus komponuotas "Suskinsim Skynimą", kuris buvo geriausiai įvertintas iš visų išpildytų kūrinų; Adelaidėje smuik. Pr. Matukas ir p-lė D. Oldham, vienos šventės proga, išpildė J. Zdanavičiaus "Nuotakas" — variacijas liaudies temomis.

Tai tik svarbesnieji J. Zdanavičiaus darbai. Be J. Zdanavičiaus neapsieidavo LKFondo Adelaidės skyriaus parengimai, kuriuose jis visada aktyviai pravedavo muzikinę dalį, duodamas reikalingus paaiškinimus ir iliustruodamas muzikos kūriniais. Žodžiu, J. Zdanavičius buvo aktyvus visur, kur tik jo patarnavimai buvo reikalingi.

Visą muz. J. Zdanavičiaus veiklą gal būtų galima trumpai apibūdinti šiais kom. K. V. Banaičio žodžiais: "Lietuviška liaudies daina, tai mūsų amžinai spindinčios dvasios reiškiėja ir stiprintoja." Tai dainai pūselėti J. Zdanavičius ir pašventė visą savo laiką ir savo sugebėjimus.

Adelaidės lietuviškoji bendruomenė labai apgailestauja netekusį Joną Zdanavičiaus, tačiau linki jam laimingai JAV-bėse įsikurti ir toliau tarnauti tam pačiam tikslui, kuriam jis taip aktyviai tarnavo iki šiol.

A. Z.

J. G.

Atsakymas p-nui Landsbergiui — Žemkalniui

Dešimčiai savaičių praslinkus nuo mano viešo pareiškimo (AL Nr. 1/164) pagaliau kovo 21 d. AL Nr. 6/169 atsiliepė į jį p-nas Landsbergis, kurs dabar save vadina Žemkalniu (vokiškos pavardės vertimas į lietuvišką).

Apie p-ną Landsbergį pirmą kartą savo gyvenime patyriau Kaune, buvusio NKVD viršininko Sniečkaus apleistame kabinete 1941 m. birželio mėn. gale, dalyvaujant ltn. Reinigeriui, kpt. Viliui, kpt. Mueller ir mjr. Guenter. Nuo anų Kauno laikų nieko nesu girdėjęs apie p. Landsbergį ir asmeniškai jo niekad nesu sutikęs. Tap pat nuoširdžiai maniau, kad Landsbergis ir Žemkalnis yra du atskiri, vienas su kitu nieko bendra neturį žmonės — vienas vokiečiai, antras lietuvis.

ALB-nės atstovų suvažiavime mano pareiškime minėtų trijų dalyvių jis buvo laikomas turinčiu mandatą ir apibūdintas kaip vadovaujantis vienai, jų žodžiais tariant, krikdemų grupei. Be abejo, atrodė, kad kitaip ir būti negalėjo, nes kuo gi išaiškintum jo kišimasi į suvažiavimo reikalus ir anų trijų asmenų reaguojimą į tą jo kišimasi, jeigu jis nebūtų atstovu ir kokios įtakingos grupės lyderiu.

Kodėl minėti trys asmenys neužsiminė man apie rodytą jiems kažkokį "rašta" ir kodėl jie nepatarė p-nui Landsbergiui-Žemkalniui su tuo raštu tiesioginiai kreiptis į mane — neturiu nė mažiausio supratimo.

Neturėdamas jokių pretenzijų būti prezidiume nutariau savo vietą užleisti p-nui Žemkalniui, visiškai nežinodamas, kad jis nėra nei atstovas, nei kokios nors grupės

lyderis.

P-nas Landsbergis — Žemkalnis tenešprendžia apie kitus pagal save. Man nėra tokių dalykų, kurie būtų nepatogu prisiminti. Dėl to aš ir prašau p-ną Žemkalnį jo viešam pareiškime minimą "rašta" paskelbti viešai spaudoje, su sąlyga, kad tas dokumentas nėra suklustotas ir yra patvirtintas kurios nors valstybės oficialios įstaigos. Tegu visa lietuviškoji bendruomenė būna garbės teisėju. Juk visiems pagaliau įdomu žinoti, kurį "Lietuvių kovos su ruda okupacija etapą" p. Landsbergis — Žemkalnis tebeveda, kai Lietuva nuo rudosios okupacijos jau dešimt metų yra laisva.

Pasiūlymas kreiptis į garbės teismą man neprimtinas, nes savo tautiniais jausmais aš nespekuluoju.

Ignas Taunys

141 South T-ce, Adelaide, S. A.

* Nuo š. m. balandžio 1 d. pradėti rinkti ir Lietuvoje parašai, kad būtų uždrausti atominiai ginklai.

* Š. m. kovo 22 d. Maskvoje Raudonoje aikštėje iškilmingai palaidotas L. Govorovas, buv. gynybos ministerio pavaduotoju. Jo liūdėti turėjo ir Lietuvoje.

* Kovo 9 d. Kaune mirė seniausias Lietuvos dailininkas, Z. Petravičius. Neseniai buvo suruošta jo paveikslų paroda.

Nauji ir vartoti
AUTOMOBILIAI

Prieinamos kainos

Žemi depozitai

Lengviausios išsimokėjimo

sąlygos!

GYVENTI AUSTRALIJOJE BE AUTOMOBILIO —

REIŠKIA TURĖTI

TIK

PUSĘ GYVENIMO

MALONUMO

Supreme Motors

123 Gouger Street, ADELAIDE, S. A.

DIALEKTIKA IR DIALEKTINIS MATERIALIZMAS

Mes dažnai girdime šituos žodžius. Ypatingai šiandien dažnai girdime kalbant apie dialektinį materializmą. Pirmasis ir antrasis terminas turi tarpusavyje tam tikrą panašumą (dialektika — dialektinis), tačiau ištikrųjų yra skirtingi dalykai su skirtingu istorinio vystymosi keliu ir minties raida.

Pirmausia, kas yra dialektika? Dialektika yra būdinga Vakarietiškam mintijumui. Jos pradžios tenka ieškoti antikinės Graikijos minties raidoje. Net pats žodis, dialektika yra kilęs iš graikiško žodžio dialegomai (dialektike techné), kas mūsiškai reiškia kalbėti, svarstyti, diskutuoti. Pirmasis graikuose šituo metodu plačiai pasinaudojo Sokratas. Jam dialektika buvo diskusijos arba ginčijimosi būdas — tobuliausias kelias prieiti prie žmogaus protui atsiiekiamos tiesos pažinimo. Sokratas Atėnų mieste aikštėse, šitokiu būdu diskutuodavo įvairius klausimus: vienas klausdavo, o kitas atsakydavo. Mūsiškai tariant, tai buvo Sokrato mokyimo būdas. Jis savo mokiniams duodavo mintį, o pastarieji turėjo toliau vystyti, galvoti ir prieiti galutinės išvados — vienos minties atidaryto kelio kitai minčiai atsirasti. Jei kas skaitė Platono veikalus, tas pastebėjo, kad jie kuone visi parašyti klausimo ir atsakymo formoje. Jo veikaluose Platono kaip tokiu beveik nėra. Ten kalba, atsakinėja ir klausia Sokratas ir eilė kitų asmenų. Aristotelis dialektiką suprato jau truputį kitaip negu Sokratas ir jo mokinys Platonas. Aristoteliui dialektika yra tas pats, kas mums šiandien logika: moksliskas protavimo dėsnis sutvarkymas, arba sistematiškas mintijimas. Šitai suprastą Aristotelio dialektiką Stoa įvedė vėliau į retoriką.

Naujaisiais laikais Sokrato dialektinę kryptį plačiausiai panaudojo savo filosofijoje Hegelis. Hegeliui mintis yra tobulėjantis vienetas. Ji laisvėje eina iš vieno priešingumo į kitą kol pagaliau prieina išvadą. Prieitoji išvada — aukščiausias — minčiai galimas laips-

nis — šitoje aukštumoje vėl pereina į priešingumą, kol pastarieji vėl iššaukia dar aukštesniame laipsnyje esančią išvadą. Šitokiu būdu Hegelis aiškina amžiną gyvenimo pasikeitimą, nuolatinį judėjimą ir vystymąsi. Pagrindinis šito proceso reikalavimas yra laisvė. Trumpumo dėliai kalbėkime pavyzdžiais. Hegelis sako, kad laisvė yra visko pagrindas. Tai jo tvirtinimas arba tezė. Laisvei priešingybė arba negacija yra visiškas laisvės paneigimas — tiranija. Tai jo antitezė. Taip visiškos laisvės (tezės) ir visiškos nelaisvės — tiranijos (antitezės) yra išvada t.y. vidurio kelias — demokratija. Tai Hegelio sintezė (išvada). Paimkime kitą momentą. Mūsų tikėjimas sako, kad nuo amžių yra Begalinė Būtybė — Dievas. Tai tezė (tvirtinimas). Ateistai sako, kad yra visiškas Nebuvimas — Niekas. Tai antitezė (negacija). Tarp tezės ir antitezės viduryje turime sintezę (išvadą) — sutvėrimą.

Dabar kas yra dialektinis materializmas? Hegelis kalba apie Absoliučią Dvasią — Neasmeninį Dievą (panteizmas). Šita Hegelio Absoliučią Dvasią nesulieja su medžiaga, bet yra atskira Esysbė. Marksas su Engelsu išmė iš Hegelio filosofijos Dvasią ir jos vietoje patalpino medžiagą t.y. Hegelio dialektiką pritaikė medžiagai. Iš čia ir kilo šiandien visiems žinomas Dialektinio Materializmo vardas. Pasinaudodamas Hegelio dialektika Marksas teigia, kad proletariatas yra teigimas (tezė), kapitalizmas yra proletariato negacija (antitezė), o komunizmas yra išvada (sintezė). Kaip dialektinis materializmas numato išspręsti visas kultūrinės, metafizinės ir ekonominės pasaulio bei žmogaus problemas yra kita tema.

Bronius Zumeris

ŽMONĄ PRIVALAI PABUČIUOTI

Siamo valstybės (Azijoje) įstatymas šitai sako: "Vyras, išeidamas į darbą, turi pabučiuoti savo žmoną."

Prosper Merimée

LOKYS

Iš prancūzų kalbos vertė O. A. Pridotkaitė

(Tąsa VII)

— Tas teisėjas, grafe, tikriausiai ne-teistų manęs už paslaptingo įstatymo ieškojimą, pagal kurį slavų veiksmažodžiai būsimajame laike įgauna priešdėlį. Bet jeigu netikėtai man būtų atėjusi į galvą ir kitokia mintis, koks įrodymas? Aš nesu savų minčių viešpats, lygiai kaip ir išviršiniai įvykiai nėra jų valdovai. Švystelėjus minčiai, aš dar negaliu jos išpildyti ar padaryti sprendimą. Niekuomet nepagalvoju apie žmogaus nužudymą, bet jeigu ir kiltų tokia mintis, ar mano sveikas protas nepajęgtų jos nulstelbti?

— Jūs, matau, labai tvirtai kalbate apie sveiką protą; bet ar visuomet jis mus valdo? Kad sveikas protas kalbėtų, reikia refleksijos, kitaip sakant, laiko ir šaltakraujiškumo. Ar visuomet mes juos turime? Kovos lauke aš matau tiesiai į mane lekiančią skeveldrą. Aš pasisuku į šalį ir į pavojų pastatau bėsiulį, dėl kurio galėjau paaukoti savo gyvybę. Jeigu aš būčiau turėjęs laiko apsvarstyti...

Mėginau jam aiškinti žmogaus ir krikščionio pareigas; kalbėjau apie reikalingą Švento Rašto Kareivio sekimą, kuris visuomet pasiruošęs kovai; įrodinėjau, kad tik be pertraukos kovojant su savo aistromis, mes įgauname naujų jėgų. Bet, deja, aš jį tik nutildžiau, bet neįtikinau.

Dar dešimtį dienų viešėjau Medintilčio dvare. Vieną kartą aplankiau Daugėlus, bet nenakvojau. Kaip ir pirmą kartą, taip ir tuomet panelė Ivinskaitė pasirodė išdykusi ir išlepinta. Ji laikė grafą savotiško ekstazėje ir aš neabejojau, kad jis buvo įsimylėjęs. Jis matė jos blogas ypatybes ir neturėjo iliuzijų. Jis žinojo ją esant koketišką, abejingą viskam, kas nebuvo pramoga ar žaidimas. Kaip dažnai matydavau jį kenčiant dėl jos lengvabūdiškumo! Bet jeigu ji tik padarydavo kokį nors, kad ir menkutį, malonumą, jis viską užmiršdavo, jo veidas spindėdavo

džiaugsmu. Mano išvykimo išvakarėse jis norėjo paskutinį kartą mane nuvežti pas Daugėlus. Gal tik dėl to, kad, kai aš likdavau su teta salione, jis su seserėčia vaikštinėdavo sode. Dėl darbo man teko atsakyti. Jis sugrįžo vakarieniškas metu, nors buvo pranešęs, kad jo nelauktume. Atsisėdo prie stalo, bet nieko nelietė. Buvo paniuręs, blogam ūpe. Kartas nuo karto užlauždavo antakius ir jo akyse sužibėdavo baisi liepsna. Nuėjus daktarui pas grafiene, jis palydėjo mane iki mano kambario ir išliejo viską, kas jį slėgė.

— Kaip aš gailiuosi, — suriko jis, — dėl tos kvailutės palikęs jus. Ji juokiasi iš manęs ir myli tik naujus veidus. Bet, laimei, viskas tarp mudviejų baigta. Aš labai nusivyliau ir jos niekad daugiau nematysiu...

Pagal seną įprotį pažingsniavęs skersai ir išilgai kambarį, tęsė toliau:

— O gal ir jūs galvojote, kad aš įsimylėjęs? Taip sprendžia tas kvailys daktaras. Ne, aš jos niekuomet nemylėjau. Jos gyvumas linksmino mane. Jos balta oda man patiko... Tai ir viskas, ką ji turi gero. Tik oda, ne smegenis. Aš visą laiką joje mačiau tik gražią lėlę, tinkamą pažaisiti, kai nuobodžiau ar neturiu geros knygos... Galima sakyti, kad tai gražuolė... Kokia puiki jos oda!... Pone profesoriau, kažin, ar po ta oda tekąs kraujas geresnis už arklio?... Kaip jūs manote?...

Jis kvatojosi, o man buvo skaudu.

Rytojau dieną atsisveikinau ir išvykau į palatinato šiaurę.

VI

Kelionė užtruko apie du mėnesius ir turiau pripažinti, kad nebuvo to sodžiaus, kuriame nebūčiau sustojęs ir neįsigijęs kalbinės medžiagos. Tebūnie man leista šia proga padėkoti tos apylinkės gyventojams ir dvasiškiams už tikrai reikšmingą ir puikią pagelbą, už mano žodyno praturtinimą.

Pabuvojęs savaitę Šiauliuose, rengiausi išvykti į Klaipėdą, o iš ten plaukti į Vokietiją, kai, visai nelauktai, atvyko grafo Šemėtos pasiuntinys ir atnešė tokio turinio laišką:

"Pone profesoriau, "Leiskite man rašyti vokiečių kalboje.

Mokslo - technikos naujienos

NUOSTABIAI SUTVARKYTAS ŽEMĖS KAMPĖLIS.

JAV-bių pietuose, visai netoli Meksikos sienos, teka srauni Kolorado upė. Tai kalnų upė, Kalifornijos pietuose. Ši upė per ligus amžius yra sunėšusi sąnašų, iš kurių susidarė Imperial Valley slėnis. Tai labai įdomi vieta.

1849 m. vienas anglų keliautojas rašė apie slėnį: Tai dykuma, pilna iške-pinto smėlio ir nusėta keliavusių pėdsakais ir likučiais; tai dykuma, tarsi sumuštos armijos pasitraukimo takas. Visko ten buvo: negyvų ir gaisrančių gyvulių, šautuvų, peilių, maisto, visa, ką turėjo trokštą keleiviai išmesti"...

Kadangi šis keliautojas viską tyrinėjo, jis pasiėmė žiupsnį dykumos smėlio. Kai jį ištyrė, pamatė, kad dykumos žemė turėtų būti labai derlinga, jeigu tik reikiamai palaisčius.

Kadaise dykuma buvo apsemta Ramiojo Vandenyno. Srauni Kolorado upė per tūkstančius metų nešė dumblą ir žemes, kol galiausiai sunėšė plačią užtvanką. Atkirstas nuo jūros slėnis džiūvo ir virto dykuma.

1900 metais, pagal vieno australo inžinieriaus planus pabandyta laistyti dykumą iš pačios Kolorado upės. Tačiau Kolorado nesidavė žmogaus proto ir rankos valdoma. Tik prieš 15 metų, pabaigus statyti didžiulę Hoover'io užtvanką Nevados augštuose kalnuose, Kolorado buvo priversta sukkti elektros jėgaines, o savo vandenį pasukti dykumos kryptimi.

Vanduo tekėjo, atgaivindamas dykumą. Dabar visas slėnis, dydžio kaip trys Luksemburgo valstybės, išraižytas drėkinimo kanalais ir grioviais. Hoover'io pylimo technikams teikia pasukti atitinkamą rankeną, ir vanduo bėga ten, kur reikia ir kiek reikia. Slėnio ūkininkai dabar sako: "Pirmiau turėjome melstis lietaus ir vandens, dabar užtenka paprašyti telefonu, o centralė pristato jo kiek mums reikia."

Šiame Kalifornijos kampe, visai prie Meksikos sienos, nėra šalnų ir oras nesikeičia. Visas slėnis atrodo kaip mil-

žiniškas šiltadaržis: svogūnai, morkos, visoklausių rūšių agurkai, daržovės iš-tisus metus sodinamos ir nuimamos vis didesniais kiekiais. Trys, keturi derliai iš eilės ne retenybė.

Visas ūkio darbas atliekamas kaip fabrike. Žemės paviršius visur lygus, todėl visur tik mašinomis tedirbama: traktoriai aria, sėja ir valo, lėktuvais nubarsto dirbtines trąšas, ar miltelius prieš kenkėjus. Daugelis ūkininkų turi savo aerodromus, iš kur, užbaigę dienos darbą, sėda į lėktuvą ir padangėmis partiesia namo į Hollywood'ą ar Long Beach'ą. Viskas čia techniškai sutvarkyta, apskaičiuota, sureguliuota. Šio slėnio ūkininkas gali nieko nenusimanyti apie gyvulių auginimą ir javų atmainas; už jį galvoja mokslininkai ir institutai, kurie pagal naujausius mokslo laimėjimus, sėja, sodina ir auginą. Ūkio darbininkas turi būti tik geras technikas.

Zemei paskubėti nešti derlių, pastatyta mokslininkų tyrinėjimų įstaiga, kur įvairiausiais bandymais ir žiedų kryživimais pasistengta išauginti vaisius, geriausiai tinkančius šio slėnio sąlygoms.

Institutas išaugino tokius melonus, kokie geriau tinka į šeiminių šaldytuvus, o datules tokias, kokios geriausiai tinka šokolado fabrikams.

Tačiau vienas pavojus slypi ir tykoja.

Kolorado upė, kaip minėta, kadaise šį sklypą atitvenkė nuo vandenyno. Dabar pats žmogus upę sutrukdė toliau pajūrio užtvanką stiprinti. Hoover'io užtvanka kalnuose užlaiko upės smėlį ir dumblą. O jo kasdien susirenka per 500 tonų. Purvas sulaukomas augštai kalnuose, o pajūrio pylimas iš lėto smunka. Kai kuriose vietose vandenynas jau užgrobė žemes, atsirado lagūnai. Jei kartą bangos pragraus likusį pylimą... nugarmės visi fabrikai, institutai, keliai mašinos. Bet tai, guodžiasi dalyko žinovai, gali atsitikti tik po 100 metų... Per tą laiką dar surasime priemonių išgelbėti Imperial Valley rojų.

Aš padaryčiau dar daugiau klaidų rašydamas žemaitiškai ir pražudyčiau visą savo vertę jūsų akyse. Nežinau, kaip jūs vertinate mane, ir naujiena, kurią rengiuosi jums pranešti, nemanau, kad tą jausmą padidintų. Be jokių įvadų, keliu vestuves ir, atspėkite, su kuo? Jupiteris juokiasi iš įsimylėjusių pažadų. Taip daro ir Perkūnas — žemaičių Jupiteris. Panelę Juliją Ivinskaitę vedu sekančio mėnesio 8 dieną. Jūs būsite malonus atvykti. Medintilčio kumečiai ir visi kaimynai sudoros kelis jaučius ir eibes kiaulinių, o kai bus girti, šoks dvaro alėjos dešinioje pusėje esančioje pievoje. Drabužiai ir papročiai verti jūsų matymo. Jūs padarysite man ir Julijai didelį malonumą. Ar reikia pažymėti, kad jūsų atsisakymas labai nuliūdintų? Jūs, tur būt, žinote, kad aš ir mano sužieduotinė esame evangelikai; o mūsų kunigas, kuris gyvena už trisdešimties mylių, serga kaulų liga. Todėl aš drįstu tikėtis, kad jūs sutiksute jį pavaduoti. Tikėkite, mano mielas profesoriau, nuoširdžiai jūsų

"Mykolas Šemėta"

Žemiau, gana gražia moteriška rašy-sena buvo parašyta žemaitiškai:

"Aš, Lietuvos mūza, rašau žemaitiškai. Tik Mykolo įžulumas gali abejoti jūsų pritarimu. Iš tikrųjų, tik tokia kvailutė kaip aš, gali už jo tekėti. Jūs matysite, pone profesoriau, sekančio mėnesio dieną jaunąją ch i c. Tai pažymiu ne žemaitiškai, bet prancūziškai. Nors neišsiblaškykite apeigų metu!"

Nei laiškas nei prierasas man nepatiko. Tokiu svarbiu momentu abu sužieduotiniai buvo nedovanotinai lengvabūdiški. Ir kaip atsisakyti? Tiesą pasakius, nupiešta puota neleido prieštarauti. Aišku, kad Medintilty susirinks nemažas didikų būrys; ten, nėra abejonės, surasiu žmonių, kurie man suteiks naudingos medžiagos. Nors ir gana turtingą mano žemaitišką žodyną vis dar reikėjo papildyti, padailinti, pagilinti, nes daugelis nugirstų kaimietišku žodžių ir posakių tebelindėjo tamsoje. Visos šitos priežastys nulėmė mano sutikimą. Aš atsakiau grafiui, kad sekančio mėnesio 8 dieną būsiu Medintilty. Ir kaip man teko gailėtis!

(Bus daugiau)

Iš Mr. Ilgaausio Kontozos

Mr. Ilgaausis šiuo liudija, kad viskas, kas čia žemiau mano kontoroj išdėstyta, yra sąžiningai ir be klaidų... nukopijuota iš atskridusio iš Dėdės Samo Žemės DIEVO PAUKSTELIO Nr. 1(7), kuris išperėtas Brooklyn Gabiloj talkininkaujant Pulgiui Andriui, Antanui Gustaičiui, Albinui Valentinui ir Leonardui Žitkevičiui.

KUO SKIRIASI ...

... adata nuo vežimo? Iš adatos priskaldome vežimą, o iš vežimo adatų nepriskaldysi.

... ragana nuo svoro? Ragana joja ant šluotos, svaras — žmogui ant sprando.

... modernus persikas nuo avies? Vilkas vaikšto vilkengs avimi, o avis niekada nepersirengs vilku.

... poetas nuo kvailio? Poetas gali būti kvailiu, tik ne kvailys poetu.

... Vlikas nuo diplomatijos šefo? Niekuo nesiskiria, nes abu nieko nevaldo.

... velnias nuo mergaitės? Sakome: meragitė graži kaip velnias. Bet nesakome: velnias gražus kaip mergaitė.

... bolševikas nuo kiaulės? Bolševikas didesnis kiaulė už pačią kiaulę.

PALAIIDOS POLITINĖS MINTYS

S. Lozoraitis paskyrė atstovu dr. Gerutį, o VLIKas — dr. Karvelį prie Bonn'os vyriausybės. S. Lozoraitis pasiuntė protesto notą Bonn'os vyriausybei, bet atstovu vis tiek pasiliko ne dr. Gerutis, bet dr. Karvelis.

Koks negerutis dr. Karvelis! Vienos valstybės turi savo egziline vyriausybės, kitos — vyriausius išlaisvinimo komitetus, tiktai vienas S. Lozoraitis neina į ratelį ir vis šoka valsa su sava (panele Kybartaktaite).

Stovėkim tvirtai už VLIKą, nes ne daug laiko liko, kai reikės griebti štiką ir mušti bolševiką.

Kur prapuolė tas takelis,
Kur pro kryžių ėjo,
Kur prapuolė tas veikėjas,

Ką gražiai kalbėjo?

— O dėl ko Lietuvoj veikėjų buvo kaip musių?

— Dėl to, prieteliau, kad ir medaus buvo! (Iš nugirsto pošnečio).

"Sutinki vieną "inteligentą" ir, besikalbant apie šį ir apie tą, primeni jam Lietuvą, lietuviškus laikraščius... Išgirdęs tuos "naujus" jo ausiai žodžius, išpučia akis ir nusistebi daugiau, negu kad išvystų Antikristo kakalį. Teisybė — rūpinimasis tėvynės reikalais kartais nelėidžia saldžiai išmiegoti, skaniai pavalgyti ir smagiai virškinti."

— Man neįdomūs tie jūsų laikraščiai! — tarė tautietis, dar nė žodžio neįsmokęs angliškai.

(Čia plagijavimas baigias)

Mr. ILGAAUSIS ATSAKO

VIENGUNGIUL Tamsta guodies savo nelaimėmis. Rašai, žmona su vaikučiais pabėgo, nors buvai vedęs iš meilės tą, kuri už Tamstos ėjo. Klausai, ar galios jai kadais nupirktas LIETUVIO PASAS, ir ar ji, dabar gyvendama su svetimtaučiu, galės būti Lietuvių Bendruomenės nare.

Klausimas yra labai kompliktuotas, nors diagnozė aiški. Kodėl Tamstos žmona pabėgo? Kodėl šaknio Fino nepabėgo KAIMIETIŠKOJE PSALMEJE? Atsakymas ten pat yra aiškus: "...mano žmonos iš čios niekadods nebuvo tuščios..." (M. P. Nr. 8). Bet Tamstai šis šaknio patarimas atrodo, bus truputį pavėluotas.

Dėl LIETUVIO PASO galiojimo aš jau seniai rengiuosi pareikšti savo tikrai nedurną patarimą. Tuo reikalu kreipiausi ir į Tautos Fondą aiškiai jam siūlydamas, kad tremties lietuvių ir lietuvių į Pase apėrztus langelių lipintų ne kokius ten litais vertinamus spalvotus popieriukus, bet: lietuvių — visų savo turėtų ir turėsimų žmonių nuotraukes, o lietuvių — fotografijėles visų savo buvusių ir būsimų vyrų. Tokia kolekcija bus, be abejo, ir kiekvieno širdžiai mielas, be to, ir pats Pasas įgaus didesnę dokumentinę vertę, ypač Kybartų skrynyje. Tokia prasme vartojamas LIETUVIO PASAS pilnai galios ir Tamstos buvusiai žmonai.

Ar ji galės priklausyti Lietuvių Bendruo-

ŽIVILĖ

(Tąsa iš 4 psl.)

raudonąjį tikėjimą. Bėgu paskui jį." Laisvės nėra. Yra svajonė apie laisvę". — Koks lietuvis patrijotas išdrįstų pasirašyti po tais žodžiais? Ar jie pasitarnauja lietuviškumo išlaikymui tremtyje? Ypač, kad tai nėra konteksto sakiniai, bet išryškinti ir juos sakantieji rezultatai laimi?

"Išganymo nėra. Išganymas mummyse..." — Tai keliskart veikale pakartojama "sentencija". Kaip į šią persamą "homologiją" turi žiūrėti ne tik teologas, bet ir kiekvienas, tikis į Dievybę? Panašių posakių yra ir daugiau.

Bene teisingiausiai ir trumpiausiai skėmos ŽIVILĖ apibūdino viena iš vaidinimo grįžtanti ponis: — Džiaugiuosi, kad nesivėdžiau kartu su naujas.

Gaila Teatro Mylėtojų Grupės darbo, kad jis buvo įdėtas į ŽIVILĖ, bet ne į kitą kurią padoresnę ir neeksperimentinę dramą. O dirbta, atrodo, daug ir su rezultatais.

Režisierius p. P. Rūtenis gali pagrįstai pasidžiaugti veikalo skoningu patiekimu, kruopščiu mizanscenavimu ir gražia aktorijų pažanga. Jeigu ką Režisoriui būtų galima prikišti, tai tik veikalo parinkimą ir paskirstymą rolių aktoriams. Iš Grupės turimų vaidintojų galima buvo parinkti tinkamesnį derinį, ypač ūgio ir balso tembro atžvilgiais. Iškiriand tai, režisūra bene labiausiai vykus, nors veikalas, su savo ilgiais monologais, tam tikrai nebuvo dėkingas.

Vaidintojai, bendrai paėmus, "atžangos" neparodė. Penketukas žiūrovams šiuokart prisistatė "susigrojęs", daugiau išsilyginęs, be ypatingesnių "praaugimų".

Svajūnas (P. Rūtenis), dramoje atstovavęs autorių-pranešėję, siaurame rampos apšvietime atrodė "majestriškai" atpasakodamas autoriaus mintis, tačiau gestikuliacija vietomis kažkodėl priminė "Antai, pažvelki, tai Vilniaus rūmai..." "Argi svajūnas - svajotojas - svajonė būtina turi būti melancholiška ir stagnacijos?"

Živilė (D. Mackialienė) ypač pirmame paveiksle buvo visiškai įtikinanti legendarinė kunigaikštė. Antrame paveiksle bene silpniausia vieta — nusinuodijimo scena. Joje žiūrovas živilė matė ne premjerioje, bet vienoje iš pirmųjų repeticijų. O juk nuodijosi ne marmuro statula, bet gyvas žmogus — mylinti moteris. Trečiame paveiksle iš studentės živilės buvo galima laukti daugiau žaismingumo ir jaunystės

gestuose, bei intonacijoj. Suprantama, dalinai vaidybai ir laisvumui varžtais ouvo monologų ilgumas ir keistai priešingybėmis sukonstruoti dramos sakiniai.

Živilės tėvas Karijotas (J. Venslovaičius) buvo vienintelis, kuris trijuose paveiksluose bandė sukurti tris skirtingus tipus. Bene geriausiai pavykusi scena su aukso: "... padedu aukš. Jis guli asloje mėnuli apšviestas. Jis blizga..." Tikras Moljero Skrudžas! Gal kiek daugiau vaidybinio, reagavimo buvo galima laukti antrame paveiksle, kada dukrė pasakoja nemaloniais paslaptis apie mirusią motiną.

Živilės mylimasis Gluosnis (J. Neverauskas) pirmame paveiksle mūsų laimėjęs karo vadas, antrame — pralaimėjęs sukilėlis galėjo gal daugiau išryškinti tas kraštutines nuotaikas. Ypač aiškiai buvo pastebimas publikos traukos nugalėjimas ir laisvumas scenoje. Visiškai neįtikinantis stovėjimas laiptuose, pusiau užkulis pirmame paveiksle, kada Ašautas nori "alpstancijos kunigaikštystės". Argi tai, kas vyksta pilies kieme, yra svarbiau už mylimą, paliktą šalia varžovo?

Įkūnytas blogis — Ašautas (L. Gerulaitis) pirmuose paveiksluose vykusiai pasirodęs ir sukūręs natūralų tipą, paskutiniame paveiksle, tikiu, nė vieno iš žiūrovų neįtikino, jog už langą, žemai kieme, stovi būrys enkavedistų. Tai buvo tik ištarti žodžiai, bet ne įsijausta realybė.

Bendras įspūdis — vaidyba buvo aukšto lygio, beveik be mėgėjiškumo štampos. Tai aiškūs režisieriaus ir pačių aktorijų darbo vaisiai.

Dail. St. Neliubio dekoracijos buvo gal net pergražios kaip tokiame veikale, tik paskutiniame veiksmo kabas paveikslas buvo ar tik ne perdaug panašus į rusų ikoną? Taip pat pagal dail. S. Neliubio eskizus daryti aktorijų kostiumai kreipė žiūrovų dėmesį savo puošnumu ir epochiniu stiliumi. Ta pačia proga teatro foje vyko dail. S. Neliubio kūrinų paroda.

Baigdamas, tikiu, neapsiriksiu parašydamas, kad teatrą mėgstą Adelaidės lietuvių linkėtu, jog abiem vietos lietuviškiems teatrums užtektų vieno eksperimentinio veikalo: Teatrui-Studijai — R. U. R., o Teatrui Mylėtojų Grupei — ŽIVILĖS. Daugiau — neprofesionalams ir neapmokamiems teatrų artistams būtų perdidelis liuksusas, o be to, dauguma publikos dar nepriėmė ligi to, kad patiktų džasas, nesvarbu kur — šokių salėje, literatūroj ar scenoj.

J. Smilgys

LAISVOJO PASAULIO SPAUDOS PUSLAPIUOSE

PRIEŠ NAUJOS RŪŠIES JALTAS

Jaltos slaptųjų dokumentų paskelbimas daug kur pasaulyje padarė sproguosios bombos įspūdį. Tą visą 400.000 žodžių apimties susitarimą su pasitarimų protokolais kai kurie laikraščiai paskelbė net ištais. Iš paskelbtų spaudoje komentary dabar matyti, kad Rytų Europoje, nustatant Lenkijos rytines sienas, svarbų vaidmenį vaidinusi vad. Curzono linija.

Stalinas reikalavęs 50.000 vokiečių karininkų iššauyti.

Kai jis norėjo į savo pusę palenkti ir prezid. Rooseveltą, tai Churchillis, įsitęsęs, pastebėjo: verčiau teišsiveda į sodą ir sušaudo jį patį, bet neužtraukia tokios negarbės jo kraštui. Iš dokumentų paaiški, kad Stalinas taip pat siūlęs apeiti ir pulti Vokietiją per Šveicarijos teritoriją. Tik Staliną Churchillis įtikinęs, kad toks žygis esą neįmanomas. Rooseveltas jau prieš Jaltos konferenciją turėjęs žinių, kad pirmoji amerikiečių atominė bomba bus paruošta "žygiui" 1945 m. rugpjūčio 1 d., o antroji — tų pačių metų gale. Todėl nebuvę reikalo daryti tokių nuolaidų bolševikams nei Vidurio ar Rytų Europoje, nei kitur, pastebi kai kurie amerikiečių veikėjai.

Jaltos konferencijoje buvo pasisakyta ir dėl prancūzų pageidavimo, kad jiems būtų pavestos visos trys sritys į vakarus nuo Rheino. Stalinas norėjo, kad nuo Vokietijos būtų atskirtas Ruhro kraštas ir Saaras, o iš Rheino krašto (Rheinland) sudaryta atskira valstybė. Stalinas reikalavo iš Vokietijos karo reparacijų 20 milijardų dolerių, arba 84 milijardų DM. Molotovas, kad ir kaip tikinamas, vis tiek nenusileido nuo 20 milijardų sumos. Vokie-

meni? Praktika rodo, kad taip, tik, kaip tokiais atvejais kad daroma, turės pavyzuoti į kitą miestą: iš Melbourne į Adelaidę, iš Sydnejaus į Melbourne ir t. t.

BUVUSIAI ADELAIDES APYLINKĖS VALDYBAI Tikrai buvo padarytas džen-teloniškas gestas iš buvusios Valdybos pusės, kad bent savo paskutiniame rašte (Atsakyme A. Samaniui) suskubo paskelbti išsamų paaiškinimą, ką iš Bendruomenės Valdyba laikė garbingais ponais. Iš šio oficialaus ir visų pasirašyto rašto paaiškėja, kad buv. Valdyba garbingu ponu laikė tą, kuris Valdybos nariams pasižada minėjime paskambinti abu himnus, būna salėje, bet skambinti neina. Dabartinė Valdyba nenustebit, kad sekančiame minėjime į garbingo pono titulą ir Ilgaausis reikš pretenzijų.

Mr. Ilgaausis

CHEMINIS KARAS TARP AUGALŲ.

Vokiečių botanikas W. Loos žurnale "Taikomoji chemija" pasakoja, kaip augalai kovoja dėl erdvės, dėl "orumo". Įvairių augalų šaknys stengiasi viena kitos išvengti. Bet įdomiausia, kad vieno augalo šaknys, negalėdamos išvengti kito augalo šaknų, išspaudžia iš savės ypatingas cheminės sudėties sultis, kurios tam augalui nekenksmingos, bet kurios sukludo augti kito augalo šaknims. Taigi cheminis karas dėl erdvės.

MEDIS SU PIENU

P. H. Allen Amerikos istorinio muziejaus žurnale rašo, kad Costa Ricioje, Pietų Amerikoje, auga medis, kuris duoda pieno, tiršto, kaip grietinė, kurią vartoja kavai. Medis apie 100 pėdų aukščio. Su cukrum ir vanilija tas pienas visai gerai atstoja karvės grietinė. Jo trūkumas tas, kad ore jis pradeda kalkėti ir apkarsta.

TUNISE VYRAS UŽ MOTERĮ MOKA PAGAL SVORĮ ...

Nežiūrint, kad senovėje tunisiečiai turėjo aukštą kultūrą, šiandien jie yra smarkiai atsilikę. Ten moteris nėra laisva kaip kitose kultūringose šalyse. Viešai pasirodyti ji gali tik prisidengusi veidą. Ruošdamasi ištėkėti ji užsidaro savo kambarį stengdamasi kuo daugiau valgyti — juo ji riebesnė, tuo ji yra sunkesnė ir brangesnė, nes Tunise sužieduotinio šeima turi mokėti tam tikrą sumą sužieduotinės tėvams.

PABRANGO PRAGYVENIMAS

Elgetų sąjunga (yra ir tokia Meksikoje kreipėsi į gailėstingus praeivius, kad elgetaunantiems neduotų varinių pinigų, o tik popierinius. "Mat, pragyvenimas taip pabrangęs, kad neapsimoka vargas... imti tik variokus."

čių spauda pažymi, kad po karo laisvosioms valstybėms paremti vienos JAV išleido per 40 milijardų dolerių (arba 168 milijardų DM). Taigi amerikiečiai patys daug prisidėjo prie Vokietijos, kaip ir kitų kraštų, finansinio stiprinimo, kai tuo tarpu rusai stengėsi viską kaip galėdami iš Vokietijos išgabenti.

Dešimčiai metų praėjus po Jaltos konferencijos, JAV bent aiškiai žino savo poziciją visame pasaulyje. "Mes buvome už Vidurio ir Rytų Europos laisvę 1945 m. Tos pat nuomonės laikomės ir šiandien. Bet mes neisime į karą tų kraštų išlaisvinti, — rašo kovo 20 d. "New York Times", — mes tik gin-simės, jei kas užpultų JAV-bes arba mūsų draugus." Tokie žodžiai pavergtiesiems nedaug ką žada. Rytų ir Vidurio Europos egzilių spaudoj nurodoma, kad Eisenhoweris jau 1953 m. reikalavęs paskelbti visus dokumentus, priedusius prie tautų pavergimo. Tuo metu, kai marš. Vorosilovas Rusų fed. respublikos Aukšč. Tarybos baigiamajame posėdyje pareiškė, kad "naujas pasaulinis karas sunaikintų ne viso pasaulio civilizaciją, bet tik sugriautų kapitalistinę sistemą pasaulyje, ir vėl ruošiamasi derėtis su Sovietais. Negi naujoji 3 didžiųjų konferencija tęs Jaltos ir kt. palikimą? Kai Vak. Vokietijos federal. parlamentas ir krašto taryba (Bundesrat) ratifikavo Paryžiaus susitarimą, kuriuo atstatomas Vokietijos suverenumas ir ji pati įjungiamą į Vakarų gynybinę bendruomenę, kancl. Adenaueris pastebėjo, kad daugiau naujos Jaltos nepasikartos. Prieš visokias naujas Jaltas vieningai pasisako ir visų pavergtųjų atstovai, reikalaujami, kad jie nebūtų nurašyti bolševikams ir kad naujomis derybomis nebūtų patvirtinti bolševikų įvykdyti svetimų teritorijų užgrobiniai.

BRITAI APIE PAVERGTUOSIUS

Britų "Daily Telegraph" dienraštis skelbia, kad TSRS Aukščiausioji Taryba suteikusi teisę visoms 16-kai Sovietų respublikų turėti savas užsienio reikalų ir krašto gynybos ministerijas. Pirmoji jas išvedus sovietinė Armėnija. O okup. Lietuva ir be to turinti savo užs. reik. "ministerį" Gašką. Tas pats "The Daily Telegraph" paskelbė D. Floyd pranešimą apie "užmirštąsias Sovietų Sąjungos tautas", kuriame jis, pasisakydamas prieš Sov. Sąjungos ambasados Londone spaudos tarnybos teikiamas informacijas ir prosovietiskai nusiteikusių britų skleidžiamą propagandą, turinčią tikslą pavaizduoti Sovietus kaip taiką mylinčią ir visokios pažangos siekiančią šalį, pažymi, jog šiandien viena iš pačių svarbiausių problemų yra sovietinio komunizmo grėsmė. Maskvos režimas yra reakcinis ir totalitinis, savo agresyvumu verčias stiprintis Vakarų. Per paskutinį karą sovietinis imperializmas prarė daugiau kaip 100 mil. Rytų Europos gyventojų ir atvirai laukia, kada sugrius Vakarai. Gausybė pavyzdžių ir sovietinių gyvenimo faktų autorius nurodo, kad frazėmis apie "taikią koegzistenciją" tenorima tiktai užmigdyti Vakarų budrumą. Niekas netiki, kad tokia taiki sugyvenimo mintis būtų įmanoma ilgą laiką. Šį klausimą palieka neatsakytą net ir patys bolševikai. Kokią "taikią koegzistenciją" bolševikai yra įvykdę praityje, rodo Sovietų pavergtosios tautos, kurios iš tikro yra slapti Vakarų sąjungininkai. Deja, ar visi tinkamai prisimena jų likimą ir drauge išpėjimą Vakarams?

Paskutiniu laiku Britanijos spauda jau dažniau rašo ir apie Lietuvą. Minimas Hearsto vizitas Vilniuje ir kita. Daugiau apie Lietuvą žinių paskelbta "Everybody" savaitraštyje. Jau senokai į Vakarus pasitraukęs emvedistas Michail Tulin pasakoja, kaip Sovietai malšina partizanus Lietuvoje. Tulin, kaip ir kiti emvedistai — pulkininkas Burleckis ir pulkininkas Rostorov, pateikia šios kovos keletą epizodų, įrodančių lietuvių tautos didvyriškumą kovoje prieš žymiai didesnę priešą.

* Buv. ALB Krašto V-bos pirm. Justiną Vaičiūtį, dirbantį cukraus fabrike, ištiko nelaimė: mašina pagavo kairiosios rankos didįjį pirštą ir jį sužalojo. Ligoninėje buvo pdaryta operacija — piršto kaulas, raumenys ir oda "suklijuoti" ir tikimasi, kad pirštu bus galima naudotis. Vaičiūčiui ligoninėje teko išgulėti 8 dienas, dabar jis sveiksta namuose.

Vaičiūtis prieš metus nuyko iš Australijos į Ameriką.

LIETUVIAI AUSTRALIJOJE

ATEITININKAI MINEJO
KUN. A. LIPNIŪNĄ

Kovo mėn. 27 d. p. A. Petrikienės name susirinkę Adelaidės ateitininkai — sendraugiai ir keletas svečių paminėjo kun. Alf. Lipniūno mirties dešimtmetį.

Minėjimą atidarė at-ku sendraugių pirmininkas Pr. Pusedrisis jautriu žodžiu sugretindamas kun. Lipniūną su vieninteliu mirusiu Adelaidės at-ku sendraugiu C. Petriku, ir paprašydamas abu mirusius pagerbti atsistojimu ir tylia malda.

Minėjimo programą sudarė keturių prelegentų kalbos. Kun. Lipniūno kaimynas ir gimnazijos draugas agr. J. Rapkevičius ypatingai vaizdžiai ir su polėkiu nušvietė kun. Lipniūno jaunystę, kalbą pajaurindamas įdomiais vaikystės nuotykiams ir kitais prisiminimais. J. Rupinskas savo kalboje supažindino klausytojus su garsiuoju šv. Jono bažnyčios pamokslininku, išskeldamas kun. Lipniūno patriotinę veiklą ir analizuojamas jo pamokslų įtaką ano meto Vilniaus lietuviuose. J. Speičys pervedė klausytojus kun. Lipniūno kančios keliais, savo kalboje jautriai pavaizduodamas Stutthofio koncentracijos stovyklos sąlygas ir kun. Lipniūno mirtį. Ketvirtuoju kalbėjo J. Eardasas iš biografinių davinų ir nuveiktų darbų suformuodamas prieš klausytojų akis ryškiai ir šakotą kun. Lipniūno asmenybę. Pabaigoje kun. dr. P. Jatulis pasakojo dar apie savo susitikimus su kun. Lipniūnu Seminarijoje ir gyvenime. Minėjimas buvo baigtas Ateitininkų Himnu.

Minėjimas buvo tikrai gerai organizuotas ir ilgokai užsitęsusi programa, kalbėtojams keičiantis, klausiusiųjų nenuvargino.

J. R.

TENNANT CREEK (N. T.)

Tennant Creeke aukso kasyklose dirba vienintelis lietuvis Jonas Jankūnas. Pasirodo, kad tose kasyklose neblogos darbo sąlygos ir gana aukštas atlyginimas. Atskaičius mokesčius ir pragyvenimo išlaidas lieka grynais savaitei apie £20. Ypatingai viengungiams, kurie niekuo nesurišti su gyvenamąja vieta, gera proga uždirbti pinigų, nes gyvenant provincijoje išlaidos nepalyginamai mažesnės.

NAUJAS KAPAS.

Balandžio 8 dieną staiga mirė Lionginas Gurtajus, 57 metų amžiaus. Velionis buvo savanoris — kūrėjas, apdovanotas pirmojo laipsnio Vyties Kryžiaus ordinu už narumą ir sumanumą Lietuvos Nepriklausomybės kovose 1919 metais.

Palaikoma balandžio 9 dieną Adelaidės katalikų kapinėse.

Š. m. balandžio 16 d. (šeštadienį prieš Atvelykį), 4 val. p. p. šv. Juozapo bažnyčios salėje, yra ruošiamas

JAUNIMUI LINKSMAVAKARIS

Programoje — bendros dainos, žaidimai, šokiai, rateliai, kepuraitių valsas, balionai ir t. t. Veiks bufetas su šaltais užkandžiais ir "minkštais" gėrimais.

Linksmavakarin kviečiamas visas lietuviškas Adelaidės jaunimas (nuo 7 metų amžiaus) su tėveliais. Įėjimas neapmokamas. Ateitininkų sendraugių Valdyba Adelaidėje

Sportas

FUTBOLLO ŽAIDYNIŲ LENTELĖ

Vytis — Port Thistle
E. T. M. Oval balandžio 16 d. 3.10 val. p.p.
Port Adelaide — Vytis
Port Adelaide, Hart Str., bal. 23 d. 3.10 p.p.
Vytis — Camberland
E. T. M. Oval bal. 30 d. 3.10 val. po piet.

Padėka

A. L. Futbolo Klub VYTIES vasaros turnyre žaidžiant futbolą buvo sužeista keletas žaidėjų.

Visiems tautiečiams, parėmusiems sužeistus žaidėjus pinigėmis aukomis reiskia nuoširdžią padėką

A. L. Futbolo Klubu VYTIES Valdyba

Padėka

A. L. Futbolo Klubas VYTIS reiskia padėką p. V. Vosyliui už paaukotas Klubui nuotraukas ir už albumo sutvarkymą.

Padėka

Visoms organizacijoms ir pavieniams asmenims, sveikinusiems ir siuntusiems gėles ir dovanas ŽIVILĖS premjeros proga Adelaidės Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupė nuoširdžiai dėkoja.

Padėka

Lietuvių Kultūros Fondo Melbourne Skyriaus Valdyba nuoširdžiai dėkoja dailininkui Antanui Rūkštelei Adelaidėje už jo padovanotą skryniui akvarėlę iš ciklo "Tėviškė" jo kūrinių parodos Melbourne proga.

Padėka

Š. m. balandžio 1 dieną Town Hall buvo suruošta Royal Flying Doctor Service Women's Auxiliary fete. Lietuvių Moterų Sekcija turėjo savo stalą, kur pardavinėjo gražius margučius. Įėjus į salę tuoj krito į akis puošnus stalas, tautiniais rūbais pasipuošusios p.p. Paltmaniekienė ir Pacevičienė. Stalas buvo dekoruotas tautiniais audiniais, juostomis, "Vilniaus" verbomis, žaliuojančių kviečių kupstais ir medinėse lėkštelėse sudėtais gražiais margučiais. Australai grožėjosi ir pirkė niekad gyvenime nematytus margučius.

Moterų Sekcija nuoširdžiai dėkoja dail. p. Marčiulionienei, dail. p. Zygiui, p. Sereilenei, p. Petrikaitėi, p. Janušaitienei, p. Morkūnienėi, p. Pacevičiui, p. Arlauskui už gražius margučius. Taip pat nuoširdus aciu p. Reisonaitėi, p. Paltmaniekienėi, p. Pacevičienėi, p. Navakienėi ir p. Morkūnienėi suruošiant stalą ir pardavinėjant margučius.

Moterų Sekcijos Valdyba

GAUTI LAISKAI

Vladui Medeliui ir Kaziiui Gilandžiui. Atsiminti AL Redakcijoje.

Priimk i partija ...

Tvankią sekmadienio popietę Girkalnį, laikydamas užnugaryje didoką bonką, beldėsi į vieno priemiesčio duris. Čia gyveno buvęs Papilvės teisėjas, tremtyje suspėjęs prasimušti į partijos viršūnes.

— Ir vaikščioji tokioje kaitroje, — stebėdamasis tarpduryje kalbėjo partijos galva Grybas.

— Norėjau pasikalbėti svarbiu reikalu, o čia atsigavimui lašelis ...

— Prašau į salioną. Pas mane vėso. Bet abejoju, kad su sveiku teks nuoširdžiai pasikalbėti. Atsimenu gerai, kaip pats manęs vengdavai, sukdavai man iš kelio, mėgindavai ne tik iš manęs, bet ir iš mano didelio būrio žmonių šaipytis ...

— Kenkėjas ar grovėjas tavo nebuvau, nes būčiau neišdrįšęs peržengti ir prašyti tavęs, kad priimtum mane į savo vis populiarėjančią partiją.

Saldytuve jau suspėjo ataušti gaivinantį degtinėlę, kuri pradėjo sklaidyti abiejų tautiečių tarpusavio nepasitikėjimo debesėlį.

— Prisipažink, kieno pakurstytas pas mane atėjai, dėl ko nuo tavęs nusigrįžo tavi žmonės?

— Ligi šiol dar kurstymui ar bet kokiai agitacijai įstengiau atsispirti, atėjau vedamas širdies balso.

— Jau tu man savo šnekos pradžioje pradėdi nebeatikti. Savo atsparumą gali ne vietoje pradėti kaišioti ir reikšti. Gali ir mano partijoje, kur paklusnumas yra priskiriamas prie augščiausios dorybės, sukelti antagonizmą ir šiaušėsį. O dėl ko savi žmonės tavęs baidosi, taip ir nutylėjai?

— Žiūrėjau ir pramačiau jų žemiškas silpnības, jų užmačius, labai gudriai ir sumaniai nuo viešumos slepiamas. Žiūrėjau ir neištylėjau, pradėjau apie jas pergarsiai kalbėti. Čia mano nedovanotina klaida.

— Dėl to perdaug nesigraukži. Įspėjai visuomenę klystančiais nesekti. Tai ir yra tavo dorybė, kuri verčia mane su tavim stikliuką išlenkti, pašnekėję vesti ir ... galvoti apie tavo pasirinktą teisingą kelią ...

Po ilgesnės pertraukėlės Grybas tęsė:

— Ką gi su tavim padarysi. Neatstumsiu tavęs. Kitą sekmadienį paimsi platinti šventoriuje šiuos kampe sukrautus žurnalus. Nuo tavo pirmų apraiškų ir sugebėjimų pasirodys tavo tinkamumas ir ateitis ... Tau, kaip niekam esu nuolaidus ir nereikalauju iš tavęs atgailos. Tai turėtum suprasti ir įvertinti.

— Aciu už palengvinimus ... Neuzilgio įsitikinsi mano stropumu ir paslauga.

Grybas išlydėjo Girkalnį pro vartelius ir dar geras varsneles su juo gatvė paėjęjo.

— Smagiau, žymiai visam smagiau, kad suradom bendrą šneką, — pakiliai kalbėjo Girkalnį.

— Apie tave pranešiu valdybos posėdyje ir dar šilto žodžio nepagailėsiu. — Būk malonus. Tik nedelski ... Tai bus tikras reikalas ...

Po dviejų savačių plačioji visuomenė giedriai šypsojosi bei smaguriavo ir džiaugėsi, kad Girkalnį savo gyvenimo pavakaryje surado pats save. Daugis jį, kaip retą pavyzdį, minėjo ir piršo, graži ir skambiu žodžiu palydėjo, nes jis, šventoriuje pritrūkęs platininti rotatorium atmušto laikraštuko, negaišdamas griebėsi pamaldiems tautiečiams dalinti Šekmadienio lapelį. Savo pažadėtą paslaugą partijos galvai ištesėjo ir atlikinėjo.

Šitas užkrečiantis ir vilnijantis bangavimas visuomenėje visai kitokį atgarsį rado vieno atsparaus bendruomenės šulo širdyje. Jis bandė bergdžiai kovoti su pašlijusia ir pasimetusia Girkalnio dvasia. Jo šiurkšti ir drebananti plunksna Girkalniui rašė:

— Tamstą gerbiau ir gerbiau ... Pykstu ir savęs neapkenčiu dėl savo klaidos. Jei tamsta susibroliausi ir susiliesi su mano priešais, kartu, žinoma, ir su visos mūsų tautos nusidėjėliais, tai tamstos nenoriu daugiau pažinti ir apie tamstą nieko daugiau girdėti. Apsigalvoki!

J. Rimas

* Į Sibirą tebesiunčiami "savano-iai" net su šeimomis. Š. m. kovo 26 d. iš Vilniaus iškilingai išlydėtas 800 žmonių transportas į Kustanajaus sritį. Siemet žmonių "duoklė" plėšiniams būsianti net didesnė už pernykštę.

Geraširdžiai lietuviai

Vasario 16 lietuvių gimnazijos auklėtei H. Padubrinaitei, Velykų švenčių proga aukojo per 128 rėmėjų ratelį Adelaidėje. Po £1.0.0.

Adamonis Feliksas, Dailidė Vladas, Damokaitis Albinas, Gailliusis Pranas, Janušauskas Antanas, J... Simas, J... Stasys, Keželis Povilas, Kiela Aleksas, Lukavičius Bronius, Naujokaitis Petras, N... Balys, Pečiulis Antanas, Pipiras Vincas, Punys Jokūbas, Rudaitis Vladas, Strankauskas Jonas, Serelis Antanas, Sertvytis Mikas, Velička Balys, Zajarskas Antanas.

Po 10 šil.
Balsevičius Bronius, Daugėla Pranas, Dumčius Vladas, Flederis Augustas, Jakutis Antanas, Karla Jonas, Kriščiūnas Andrius, Kudirka Algis, Markevičius Algirdas, Pauliukevičius Viktoras.

Visiems aukotojams nuoširdus lietuviškas aciu, o ypatinga padėka Povilui Keželiui, kuris daugiausia prisidėjo prie sekmingos paramos įgyvendinimo.

Viso suaukota £26.0.0

Vasario 16 Gimnazija dėkoja

AL redaktoriaus vardu gautas toks padėkos laiškas:

"Už atsiųstą auką 185,48 DM sumoje visos Gimnazijos vardu nuoširdžiai dėkojame Tamstai ir prašome mūsų širdingiausių padėką perduoti visiems "Australijos Lietuvių" skaitytojams prisidėjusiems prie šios aukos.

Laikai nepaprastai sunkūs ir mums be galo džiugu, kuomet po pasaulį išsisklaidę lietuviai, gerai įsijausdami į mūsų Gimnazijos gilų reikšmę, savo didesniems ar mažesniems aukomis padeda mums kovoti prieš šio meto sunkumus. Gimnazijos tikslas — išauginti lietuvišką jaunimą — yra kiekvieno lietuviu tremtyje tikslas. Jaunimas užtikrins Tėvynės ateitį. Be jaunimo mūsų tauta tikrai žuvusi. Todėl nenustokime visus raginti stoti mums į talką, nes be tautiečių geraširdiškumo ir dosnumo mes nieko negalime.

Dar kartą dėkodami ir prašydami mūsų ateity neuzmiršti, pasilikame

su tikra pagarba

Vice-Direktorius (pas.) Dr. L. Gronis
REDAKCIJOS PASTABA: 185,48 DM atitinka £20, kurie buvo pa siųsti Gimnazijai. Vėl saskaitoje jau turime apie £10, kurie netrukus bus pasiųsti. Aukotojų paskelbsime kita proga.

Atsiųsta paminėti

DIEVO PAUKSTELIS, neperiodinis humoro žurnalas Nr. 1(7). Redaguoja: Pulgis Andriusis, Antanas Gustaitis, Albinas Valentinas ir Leonardas Žitkevičius. Redakcija ir Administracija: 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y., USA.

Algirdas Margeris SAULĖS RŪSTYBE, beletristika. Spaudė NAUJIENOS. 312 psl.

Nelė Mazalaitė — SAULĖS TAKAS, beletristika. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1954 m. 417 psl. Kaina 3,50 dol.

Butkų Juzė RASTAL. Redagavo G. Paulauskaitė. Išleido P. šulas 1954 m. 153 psl. Kaina 1,50 dol.

MŪSŲ KALENDORIUS

GEGUŽIS

- 1 S Pilypas, Jokūbas, Daiva
- 2 P Anastazas, Melutė
- 3 A Sv. Kryžiaus atr., Dievonis Aušra
- 4 T Florijonas, Monika, Žilvinis
- 5 K Pijus, Traidenis, Neris
- 6 P Jonas ap. Patolis, Mintautė
- 7 S Domicelė, Danutė, Sytis
- 8 S Stanislovas, Dainora, Džiugas
- 9 P Grigalius, Austė
- 10 A Antoninas, Izidorius, Putinas
- 11 T Mamertas, Būtenė, Skirgaudas
- 12 K Nerijus, Vaidutis, Vilgailė
- 13 P Robertas, Servacijus, Gardevutis
- 14 S Bonifacas, Milda, Gintaras
- 15 S Sofija, Jaunutė, Gražutis
- 16 P Jonas Nep., Bitė
- 17 A Paskalis, Klaudijus, Gailė, Mindaugas
- 18 T Venacijus, Rytė, Erdvilas
- 19 K Šeštinė, Celestinas, Prudencijus, Skaistuoilis.
- 20 P Bernardas, svietyrs, Rimtenis
- 21 S Feliksas, Valentas, Vaidevutis
- 22 S Julija, Aldona, Elena, Rita
- 23 P Deziderijus, Augmantė
- 24 A Joana, Gina, Vilimantas
- 25 T Grigalius, Zydė
- 26 K Pilypas, Algimantas
- 27 P Leonora, Saulė, Vidminė
- 28 S Augustinas, Rima
- 29 S Sekminės, Marija Magd., Viksva
- 30 P Feliksas, Joana d'Arc
- 31 A Aneilė, Petronėlė, Gintautas

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis

Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei — £1.6.0. Atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati.

Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniams skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0. Už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0.

Adresas: Australijos Lietuvis
35 Cator St., Hindmarsh, S.A.
Tel. LU5827

The Australian-Lithuanian
The Lithuanian fortnightly in Australia.
Publisher: J. Glušauskas
Printed by National Press
35 Cator St., Hindmarsh, S. A.
Telephone: LU5827

M. S M Y K
54 Main North Road, Prospect. Tel: ML5655.

M. SMYKO EUROPIETIŠKI MĖSOS GAMINIAI PLAČIAI ŽINOMI ADELAIDĖJE.

Į M. Smyko gaminius atkreipė dėmesį ir australų spauda. Argi Jūs dar nevertojate europietiško mėsos gaminių? M. Smyko gaminiai dirbami prisilaikant visų higienos reikalavimų, tuo užtikrinami vartotojų sveikatos reikalus. Dėl to vartokite tik M. Smyko mėsos gaminius! Reikalaukite, kad visose krautuvėse, kur jūs perkate, būtų M. Smyko mėsos gaminių. Lietuviai prekybininkai Adelaidėje — užsakykite M. Smyko europietiškus mėsos gaminius, nes jie aukščiausios kokybės.

DĖMESIO!

Nė vienas lietuvis neturėtų pamiršti lietuviškų tradicijų ir švenčių proga turėtų papuošti stalą lietuvišku

DĖMESIO!

Krupniku

ar degtine pagal savo skonį

P o m e r a n z
S l y v i n e ar
S t u m b r i n e (Zubruvka)

Reikalaukite hoteluose tikrai Ernsten Bottling Company Ltd. su Amerikos ereliu ant etiketės.

SUTAUPYSITE PIRKdami TIK GERĄ PREKĘ

Pirkite batus bet kurioje firmos

EZYWALKIN Ltd.

K R A U T U V Ė J E

90, Rundle Street	Port Pirie	Hindmarsh
Unley Road	Port Lincoln	Hindley Street
Mount Gambier	Port Adelaide	Gouger Str.

Kiekvienos poros batų patvarumas garantuotas